

بررسی چالش‌های اجرای ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در خصوص خوابگاه‌های متاهلین ۱. دانشگاه‌های ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۱۲/۱۴

شماره مسلسل: ۲۰۴۹۹

کد موضوعی: ۲۷۰



مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

بررسی چالش‌های اجرای ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت
در خصوص خوابگاه‌های متاهلین
۱. دانشگاه‌های ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

نوع گزارش: طرح/ لایحه □ راهبردی □ نظارتی ■

نام دفتر:

مطالعات فرهنگ و آموزش (گروه زنان و خانواده)

تهیه و تدوین:

آسیه ارحامی (زنان و خانواده)

اظهار نظر کنندگان داخل مرکز:

حسین نصیری (دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ)، علی فرنام و نوید پاک‌نژاد (دفتر مطالعات زیربنایی)

اظهار نظر کنندگان خارج از مرکز:

الیاس منیری (مدیر خدمات رفاهی دانشجویی صندوق رفاه دانشجویان)، ملیحه رفیعی (رئیس اداره نظارت و پیگیری طرح‌های عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)، سعید شهاب‌الدین حسینی (معاون طرح‌های عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)، غلامحسین فتح‌العلومی (هیئت علمی معاونت اداری، مالی و مدیریت منابع وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

ناظران علمی:

موسی بیات، ریحانه رحمانی‌پور

گرافیک و صفحه آرایی:

سیده فاطمه ابوطالبی

ویراستار ادبی:

زهره عطاردی

واژه‌های کلیدی:

۱. قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت
۲. خوابگاه‌های متاهلین
۳. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۴. دانشجوی متاهل

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۳/۳/۱



فهرست مطالب

۷.....	چکیده.....
۸.....	خلاصه مدیریتی.....
۱۰.....	۱. مقدمه.....
۱۱.....	۲. پیشینه تقنینی.....
۱۹.....	۳. توزیع جغرافیایی خوابگاه‌های متاهلین موجود در کشور.....
۲۳.....	۴. وضعیت اجرای ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت از حیث افزایش خوابگاه‌های متاهلین ...
۲۸.....	۵. چالش‌های پیش‌روی احداث و بهسازی خوابگاه‌های متاهلین در کشور.....
۲۸.....	۵-۱. فقدان منابع پایدار جهت تأمین اعتبارات مورد نیاز احداث و بازسازی خوابگاه‌های متاهلین.....
۲۹.....	۵-۲. فقدان زمین مورد نیاز جهت ساخت خوابگاه‌های متاهلین در برخی دانشگاه‌های مادر.....
۳۰.....	۵-۳. فقدان بیوست آینده‌پژوهی جهت احصای نیاز دانشگاه‌ها به خوابگاه متاهلین.....
۳۰.....	۵-۴. فقدان آیین‌نامه در خصوص چگونگی اولویت‌بندی بین ساخت خوابگاه‌های متاهلین با اعطای وام و دیعه مسکن.....
۳۱.....	۵-۵. بالا بودن میانگین عمر سنی خوابگاه‌های متاهلین در کشور.....
۳۱.....	۵-۶. طولانی بودن صف انتظار جهت دریافت خوابگاه متاهلین.....
۳۱.....	۵-۷. کمبود امکانات اولیه در خوابگاه‌های متاهلین.....
۳۲.....	۵-۸. عدم نقش آفرینی دانشجو در مدیریت خوابگاه و بی‌توجهی به نگهداشت بهینه آن.....
۲۳.....	۵-۹. ضعف بهره‌مندی از مشاوره‌های تخصصی در فرایند ساخت خوابگاه.....
۳۲.....	۵-۱۰. ضعف در نظام استخراج داده‌های مرتبط با دانشجویان متاهل و متقاضیان خوابگاه متاهلی.....
۳۲.....	۵-۱۱. فقدان آیین‌نامه در خصوص چگونگی واگذاری خوابگاه‌های متاهلین به دانشجویان متقاضی.....
۳۲.....	۶. جمع‌بندی و پیشنهادها.....
۳۵.....	بیوست‌ها.....
۵۴.....	منابع و مأخذ.....

فهرست جداول

جدول ۱. وضعیت تأهل در دانشگاه‌های رتبه یک تا ۱۰ مبتنی بر نتایج ارزیابی و رتبه‌بندی دانشگاه‌ها ۱۵
جدول ۲. مقایسه تعداد بلوک‌های مجردي و متأهلين و ظرفيت خوابگاه‌های ذیل علوم، تحقیقات و فناوری از سال ۱۴۰۲-۱۳۹۹..... ۱۶
جدول ۳. وضعیت خوابگاه‌های متأهلين ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سال ۱۴۰۰..... ۱۹
جدول ۴. بررسی دانشگاه‌های دارای رتبه برتر در شاخص خدمات اجتماعی و زیرساخت تسهیلات در ISC با بهره‌مندی از خوابگاه متأهلين..... ۲۳
جدول ۵. مقایسه وضعیت خوابگاه‌های متأهلين ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قبل از سال ۱۴۰۰ با پس از آن به تفکیک دانشگاه‌ها..... ۲۴
جدول ۶. وضعیت خوابگاه‌های متأهلين دانشگاه‌ها در مرحله بازسازی در سال ۱۴۰۲..... ۲۷
جدول ۷. وضعیت تحقق خوابگاه‌های متأهلين از سال ۱۴۰۰ تاکنون..... ۲۷
جدول ۸. برآورد اعتبار مورد نیاز جهت ساخت خوابگاه‌های متأهلين ۲۸
جدول ۹. میزان وام ودیعه مسکن ۳۰
جدول ۱ پیوست. وضعیت تأهل دانشجویان مؤسسات آموزش عالی دولتی ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ۳۵
جدول ۲ پیوست. تعداد و پیشرفت فیزیکی خوابگاه‌های متأهلين در حال ساخت..... ۴۳
جدول ۳ پیوست. جدول عملکرد بند «الف» تبصره «۹» قانون بودجه ۱۴۰۲ و ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت ۴۸

فهرست اشکال

شکل ۱. نمودار نسبت دانشجویان متأهل و مجرد به کل دانشجویان..... ۱۳
شکل ۲. نمودار نسبت تعداد دانشجویان متأهل مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های دولتی وابسته به علوم، تحقیقات و فناوری ۱۴
شکل ۳. نمودار نسبت بلوک‌های خوابگاه‌های متأهلين به بلوک‌های خوابگاه مجردی و نسبت ظرفیت خوابگاه‌های متأهلين با مجردی ۱۷
شکل ۴. نمودار مقایسه درصد رشد تعداد بلوک‌های خوابگاه‌های متأهلين و مجردی از سال ۱۴۰۲-۱۳۹۸ ۱۸
شکل ۵. نمودار مقایسه درصد رشد ظرفیت خوابگاه‌های متأهلين (تعداد نفرات) با خوابگاه مجردی از سال ۱۳۹۸ تاکنون..... ۸۱

بررسی چالش‌های اجرای ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در خصوص خوابگاه‌های متاهلین ۱. دانشگاه‌های ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

چکیده

با توجه به تأکید قوانین بر ضرورت احداث و بازسازی خوابگاه‌های متاهلین، بررسی و ارزیابی میزان توسعه خوابگاه‌های متاهلین در دانشگاه‌ها نشان می‌دهد که اگرچه شاهد رشد در تعداد و ظرفیت خوابگاه‌های متاهلین پس از تصویب قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت هستیم، اما همچنان شکاف عمیقی بین نیاز دانشجویان با وضعیت موجود وجود دارد. به نحوی که با وجود ۹۳ هزار و ۹۰۵ نفر دانشجوی متأهل در دانشگاه‌های دولتی ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در کل کشور (مبتنی بر خوداظهاری دانشجویان)، تنها ۳۸ بلوک خوابگاه متاهلین با ظرفیت یک هزار و ۷۴۲ نفر وجود دارد؛ این بدین معناست که از هر ۱۰۰ دانشجوی متأهل در کشور تنها برای دو نفر خوابگاه متاهلین در دسترس است.

از جمله چالش‌های پیش‌روی دانشگاه‌ها در تحقق ماده (۷) قانون جوانی جمعیت می‌توان به فقدان منابع پایدار جهت تأمین اعتبارات مورد نیاز احداث و بازسازی خوابگاه‌های متاهلین، فقدان زمین مورد نیاز جهت ساخت خوابگاه‌های متاهلین در برخی دانشگاه‌های مادر، فقدان پیوست آینده‌پژوهی جهت احصای نیاز دانشگاه‌ها به خوابگاه متاهلین، بالا بودن میانگین عمر خوابگاه‌های متاهلین در کشور، طولانی بودن صف انتظار جهت دریافت خوابگاه متاهلین، کمبود امکانات اولیه در خوابگاه‌های متاهلین، عدم نقش آفرینی دانشجویان در مدیریت خوابگاه و بی‌توجهی به نگهداشت بهینه آن، چالش‌های آماری از قبیل ابتنای وضعیت تأهل به خوداظهاری دانشجویان و فقدان شاخص در خصوص نیاز واقعی دانشجویان به خوابگاه متاهلی، فقدان آیین‌نامه در خصوص چگونگی اولویت‌بندی بین ساخت خوابگاه‌های متاهلین و اعطای وام ودیعه مسکن در استان‌های مختلف و فقدان آیین‌نامه در خصوص چگونگی واگذاری خوابگاه‌های متاهلی به دانشجویان متقاضی اشاره کرد.



خلاصه مدیریتی



بیان / شرح مسئله

بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران مبتنی بر پرسش‌نامه هزینه و درآمد خانوار و همچنین نظرسنجی‌های صورت گرفته از جوانان، یکی از مهم‌ترین چالش‌ها در خصوص ازدواج بهنگام و شروع زندگی مشترک، هزینه‌های مرتبط با مسکن بوده که در این میان یکی از مسیرهای کاهش هزینه‌های مسکن جهت تشویق به شروع زندگی در میان جوانان، تقویت خوابگاه‌های دانشجویی متاهلین است.

اگر چه مسئله خوابگاه‌های متاهلین در قوانین مختلف دیده شده، اما در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت ذیل ماده (۷) این موضوع با هدف ظرفیت‌سازی جدید و تعیین تکالیف مشخص برای هر دستگاه مجدداً دیده شد. در این گزارش وضعیت موجود خوابگاه‌های متاهلین، نسبت آن با جمعیت زوجین جوان دانشجوی و چالش‌های تحقق مواد قانونی موردنظر از طریق نامه‌نگاری با وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و برگزاری جلسات کارشناسی با متخصصان مورد بررسی قرار گرفته است.

نقطه نظرات / یافته‌های کلیدی

بر اساس اطلاعات مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مبتنی بر خوداظهاری دانشجویان در هنگام ثبت نام اولیه، طی سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱، ۶۸۴ هزار و ۷۳ دانشجو در دانشگاه‌های دولتی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مشغول به تحصیل بوده که از این میان ۹۳ هزار و ۹۰۵ نفر آنها متأهل هستند؛ این بدین معناست که ۱۴ درصد دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های دولتی تحت نظارت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری متأهل بوده و ۸۱ درصد مجرد هستند.

آمارهای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نشان می‌دهد در سال ۱۴۰۲، با وجود ۹۳ هزار و ۹۰۵ نفر دانشجوی متأهل در دانشگاه‌های دولتی ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در کل کشور تنها ۳۸ بلوک خوابگاه متاهلین با ظرفیت یک هزار و ۷۴۲ نفر وجود دارد. بر این اساس، از هر ۱۰۰ دانشجوی متأهل در کشور فقط برای دو نفر خوابگاه متاهلین در دسترس است. این در حالی است که از هر ۱۰۰ دانشجوی مجرد، برای ۳۲ نفر امکان دسترسی به خوابگاه وجود دارد.

علاوه بر این تا سال ۱۴۰۰، سرانه هر مترمربع خوابگاه متاهلین نسبت به دانشجویان متأهل بسیار ناچیز (کمتر از یک مترمربع برای هر دانشجوی متأهل) است. همچنین برخی از دانشگاه‌های مهم و تراز اول کشور همچون دانشگاه الزهرا، بوعلی سینا، شهید چمران اهواز، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه شاهد و دانشگاه علم و صنعت ایران فاقد خوابگاه متاهلین بودند.

به واسطه ابلاغ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و افزایش زیربنای خوابگاه‌های متاهلین در دانشگاه‌ها افزایش یافته است. به نحوی که دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، دانشگاه تبریز، دانشگاه مراغه، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه مازندران، دانشگاه ایلام، دانشگاه ارومیه و دانشگاه علم و صنعت و ... از جمله دانشگاه‌هایی هستند که پس از ابلاغ قانون اقدام به ساخت خوابگاه‌های متاهلین کرده‌اند. با این حال، عدم افزایش زیربنا در برخی از دانشگاه‌ها همچون دانشگاه صنعتی شریف، دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشگاه ولایت، دانشگاه کاشان، دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی، دانشگاه صنعتی اصفهان، دانشگاه صنعتی همدان پس از ابلاغ قانون (از ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲) محل سؤال است.

اگر چه این رشد مثبت ارزیابی می‌شود؛ با این حال در مقایسه با جمعیت دانشجویان متأهل و نیاز واقعی جامعه دانشگاهی همچنان فاصله قابل توجهی با شرایط استاندارد وجود دارد. همچنین، به رغم اینکه نیاز واقعی جامعه دانشگاهی به علت فقدان سامانه منسجم در این حوزه واضح نیست؛ اما شواهد عینی نشان از پاسخ‌گو نبودن خوابگاه‌های متاهلی نسبت به جمعیت متقاضی دارد. از جمله چالش‌های پیش‌روی دانشگاه‌ها در تحقق ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت می‌توان به فقدان منابع مالی پایدار جهت تأمین اعتبارات مورد نیاز احداث، نگهداری و بازسازی خوابگاه‌های متاهلین، فقدان زمین مورد نیاز جهت ساخت خوابگاه‌های متاهلین در برخی دانشگاه‌های مادر، فقدان پیوست آینده‌پژوهی جهت احصای نیاز دانشگاه‌ها به خوابگاه متاهلین، بالا بودن میانگین عمر خوابگاه‌های متاهلین در کشور، طولانی بودن صف انتظار جهت دریافت خوابگاه متاهلین، کمبود امکانات اولیه در خوابگاه‌های متاهلین، عدم نقش‌آفرینی

دانشجو در مدیریت خوابگاه و بی‌توجهی به نگهداشت بهینه آن، ضعف در بهره‌مندی از مشاوره‌های تخصصی در فرایند ساخت خوابگاه، ضرورت اصلاح نظام استخراج داده‌های مرتبط با دانشجویان متأهل، فقدان شاخص‌های عملیاتی و ملی در خصوص چگونگی اولویت‌بندی در مورد ساخت خوابگاه‌های متاهلین و اعطای وام ودیعه مسکن اشاره کرد.

■ پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

به‌منظور رفع چالش‌های پیش‌روی ساخت و توسعه خوابگاه‌های متاهلین پیشنهادهای زیر قابل طرح است:

- اصلاح فرایند ثبت وضعیت تأهل دانشجویان و ضرورت به‌روزرسانی آن در ابتدای هر نیم‌سال از طریق اتصال به داده‌های ثبت احوال (مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)،
- الزام به تهیه پیوست آینده‌پژوهی، آمایش سرزمین و انجام مطالعات توجیهی و پشتیبان قبل از اعطای مجوز ساخت خوابگاه متاهلین (اداره کل نظارت بر طرح‌های عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با همکاری دانشگاه‌ها)،
- ضرورت تدوین آیین‌نامه در خصوص نحوه اولویت‌بندی بین ساخت خوابگاه‌های متاهلین و پرداخت ودیعه مسکن در دانشگاه‌های استان‌های مختلف مبتنی بر اولویت‌بندی ساخت خوابگاه متاهلین در دانشگاه‌های مراکز استان و پرداخت وام ودیعه مسکن برای دانشگاه‌های خارج از مرکز استان (صندوق رفاه دانشجویان و اداره کل نظارت بر طرح‌های عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)،
- تدوین آیین‌نامه «شرایط واگذاری خوابگاه به دانشجویان متأهل و نحوه اولویت‌بندی متقاضیان با حفظ استقلال دانشگاه‌ها» جهت تعیین برخی از شرایط مبتنی بر شرایط بومی و ظرفیت‌های موجود به‌منظور افزایش شفافیت و نظارت پذیری بیشتر (صندوق رفاه دانشجویان)،
- ضرورت پیش‌بینی اعتبارات مورد نیاز ساخت و تجهیز خوابگاه‌های متاهلین در ردیفی مستقل و متمرکز در بودجه سنواتی ذیل وزارت علوم تحقیقات و فناوری (سازمان برنامه و بودجه)،
- ضرورت انجام استطاعت‌سنجی جهت اولویت‌بندی دانشجویان در اعطای خوابگاه متاهلین به دانشجویان متأهل (صندوق رفاه دانشجویان)،
- تغییر در شاخص‌های سنجش رتبه‌بندی دانشگاه‌ها بر اساس شاخص خدمات اجتماعی زیرساخت و تسهیلات و ضریب دادن به خوابگاه متاهلین در آن،
- طراحی سند دانشگاه دوستدار خانواده برای ارتقا و توسعه امکانات رفاهی دانشجویان متأهل (صندوق رفاه دانشجویان)،
- سیاستگذاری تشویقی - حمایتی به‌منظور تقویت خوابگاه‌های متاهلین خودگردان، مشارکتی و خیرساز (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، بانک مرکزی، وزارت راه و شهرسازی و سازمان برنامه و بودجه کشور)،
- استفاده از ظرفیت قوانین دیگر همچون ماده (۴) قانون جهش تولید مسکن برای ساخت خوابگاه‌های متاهلین جهت بهره‌مندی از تسهیلات پرداختی نظام بانکی (وزارت راه و شهرسازی)،
- واگذاری ساختمان‌ها و املاک مازاد دولتی به دانشگاه‌ها به‌منظور تغییر کاربری به خوابگاه متاهلین مبتنی بر آیین‌نامه مولدسازی دارایی‌های دولت (وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت راه و شهرسازی)،
- ضرورت تأمین زمین خوابگاه‌های متاهلین برای دانشگاه‌هایی که با تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در حوزه تأمین زمین در جوار دانشگاه با چالش مواجه هستند (وزارت راه و شهرسازی)،
- معافیت دانشگاه‌ها از پرداخت عوارض ساختمان خوابگاه‌های متاهلی به شهرداری‌ها،
- استفاده از ظرفیت ساختمان‌ها و املاک واحدهای خالی از دانشجوی دانشگاه پیام‌نور از طریق تهاتر یا سایر عقود شرعی با بخش خصوصی و غیردولتی جهت توسعه خوابگاه‌های دانشجویی،
- استفاده از شرکت‌های دانش‌بنیان و مهندسان مشاور ذی صلاح جهت طراحی معماری خوابگاه‌های متاهلی و مبللمان سبک، کم‌حجم در خوابگاه متاهلین با توجه به کوچک بودن آنها (اداره کل نظارت بر طرح‌های عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری).



۱. مقدمه

یکی از چالش‌ها و موانع ازدواج جوانان هزینه‌های شروع زندگی به‌ویژه هزینه‌های مسکن است. مراجعه به افکار سنجی‌های ملی در سطح کشور نیز نشان از اهمیت موضوع هزینه‌های مسکن در شروع زندگی و ازدواج دارد. در پیمایش ملی خانواده که توسط جهاد دانشگاهی در سال ۱۳۹۸ با بیش از ۵ هزار جامعه نمونه انجام شد، پاسخ‌گویان در پاسخ به این پرسش که «به‌نظر شما هر کدام از موارد زیر چقدر در بالا رفتن سن ازدواج تأثیر دارند» نقش «عدم برخورداری از مسکن مستقل» را تا ۸۲ درصد به‌صورت خیلی زیاد و یا زیاد مهم تلقی کرده‌اند. علاوه بر این، داده‌های عینی نیز نشان از اهمیت هزینه‌های مسکن در شروع زندگی دارد. براساس گزارش مرکز آمار ایران نیز در سال ۱۴۰۳، نسبت «هزینه خالص گروه‌های هزینه‌ای غیر خوراکی به کل هزینه‌های خانوارهای شهری کشور» در حوزه مسکن بیشترین میزان بوده است؛ به‌نحوی که ۳۸/۱ درصد هزینه‌های خالص گروه‌های هزینه‌ای غیر خوراکی به حوزه مسکن اختصاص یافته است. نسبت هزینه خالص مسکن در گروه‌های هزینه‌ای غیر خوراکی به کل هزینه‌های خانوارهای روستایی کشور نیز در سال ۱۴۰۱، ۱۹،۱ درصد گزارش شده است [۱].

اگرچه دولت در راستای کاهش هزینه‌های مسکن گام‌هایی همچون مسکن مهر، تسهیلات مسکن برای مسکن اولی‌ها و مسکن اجتماعی را برداشته، اما مجموع این اقدامات، نتوانسته بار هزینه مسکن را از روی دوش زوج‌های جوان بردارد. براساس گزارش‌ها، سه دهک پایین جامعه یعنی دهک‌های یک تا سه از لحاظ اقتصادی به‌صورت مطلق و دهک‌های چهارم و پنجم و حتی بخشی از دهک ششم نیز نسبتاً قادر به تأمین مسکن مورد نیاز برای سکونت خود نیستند [۲].

براساس گزارش مرکز آمار ایران، شاخص زمان انتظار برای خانه دار شدن خانوارهای شهری کشور برای یک واحد مسکونی با مساحت ۸۰ مترمربع و با فرض عدم تغییر قیمت مسکن و ذخیره کل درآمد سالیانه خانوار، در سال ۱۳۹۴ برابر ۴/۱ سال بوده است که این شاخص در سال ۱۳۹۶ به ۳/۵ سال کاهش می‌یابد، اما در سال ۱۴۰۰ بار دیگر به ۸/۴ سال افزایش می‌یابد. حال اگر هزینه‌های خوراکی خانوار از درآمد کسر شود، مدت زمان انتظار در سال ۱۳۹۴ به ۵/۳ سال، در سال ۱۳۹۶ به ۴/۴ سال و در سال ۱۴۰۰ به ۱۰/۸ سال می‌رسد. در حالی که با کسر کل هزینه‌های خانوار، مدت زمان انتظار در سال ۱۳۹۴ برابر ۶۹/۶، در سال ۱۳۹۶ برابر ۳۴/۵ سال و در سال ۱۴۰۰ برابر ۴۷/۴ سال محاسبه می‌شود؛ بنابراین خانوارهای شهری کشور برای صاحب‌خانه شدن باید ۴۷ سال منتظر بمانند [۳].

گفتنی است؛ نظام قانونگذاری با توجه به مسائل و هزینه‌های قابل توجه شروع زندگی برای زوجین جوان در حوزه مسکن مسیرهایی همچون قانون جهش تولید مسکن، مسکن موقت (قانون تسهیل ازدواج جوانان)، وام ودیعه خرید و ساخت مسکن (بودجه سنواتی) و همچنین تقویت خوابگاه‌های متاهلین را در پیش گرفته که برخی از آنها همچون مسکن موقت هرگز وارد فاز اجرایی نشده و برخی کم‌وبیش با فراز و فرودهایی در حال اجراست.

یکی از مسیرهای کاهش هزینه‌های مسکن جهت تشویق به شروع زندگی در میان جوانان، تقویت خوابگاه‌های دانشجویی متاهلین است. این امکان علاوه بر کاهش قابل توجه هزینه‌های شروع زندگی در زوج‌های جوان در ترویج سبک زندگی مبتنی بر قناعت و ساده‌زیستی و همچنین کاهش میانگین سن ازدواج جوانان که به‌عنوان یکی از سیاست‌های اسناد بالادستی در قانون برنامه ششم توسعه (ماده ۱۰۲) و قانون برنامه هفتم پیشرفت (ماده ۷۹) ذکر شده نیز بسیار مؤثر است. بنابراین در این گزارش تلاش خواهد شد تا ضمن مرور پیشینه تقنینی تکلیف دولت به ساخت خوابگاه متاهلین، وضعیت موجود خوابگاه‌های متاهلین، نسبت آن با جمعیت زوجین جوان دانشجویی و چالش‌های تحقق مواد قانونی مورد نظر از طریق نامه‌نگاری با وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، برگزاری جلسات کارشناسی با متخصصان مورد بررسی قرار گیرد.

ملاحظات: در این گزارش به‌منظور ارائه تصویری بهتر از وضعیت خوابگاه‌های متاهلین و همچنین نظر به منفک بودن ساختار وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در امور دانشجویی، صرفاً وضعیت خوابگاه‌های متاهلین ذیل وزارت علوم تحقیقات و فناوری بررسی شده و تحلیل خوابگاه‌های متاهلین ذیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به گزارش دیگری واگذار شده است.



بررسی سابقه تقنینی قوانین نشان می‌دهد موضوع خوابگاه‌های متاهلین از دهه ۸۰ مورد توجه سیاست‌گذاران بوده است. در ماده (۱۰) [قانون تسهیل ازدواج جوانان](#) مصوب ۱۳۸۴/۱۰/۷ [۴]، موضوع خوابگاه‌های متاهلین مورد توجه قرار گرفته است. در این ماده ذکر شده: «ماده (۱۰) - وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مؤسسات دارای مرکز آموزشی، موظفند در چارچوب بودجه سنواتی نسبت به ساخت و واگذاری خوابگاه‌ها برای متاهلین اقدام لازم را معمول دارند و همچنین نسبت به پرداخت کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان متأهل به میزان دو برابر دانشجویان مجرد، که افزایش آن از محل صندوق اندوخته ازدواج جوانان تأمین می‌شود، اقدام نمایند.

تبصره - دانشجویان متأهل رشته‌های پزشکی مجازند قبل از انجام خدمت سربازی و طرح خدمت نیروی انسانی در آزمون دوره‌های تخصصی شرکت کنند».

باین حال، همان‌طور که مشخص است در این ماده هیچ‌گونه قاعده، هدف کمی یا ضوابط احداثی برای خوابگاه متاهلین تدوین نشده و صرفاً بر این تأکید شده که «دستگاه‌ها در چارچوب بودجه سنواتی اقدامات لازم را معمول دارند».

در [مصوبه نقشه مهندسی فرهنگی کشور](#) مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۲) [۵] نیز در بند «۱۳» راهبرد کلان سوم پیرامون «تبیین، تشکیل، تحکیم، تعالی و ایمن‌سازی خانواده» بر لزوم «تدوین و اجرای قوانین و برنامه‌های مشوق دانشجویان و سربازان به ازدواج همچون افزایش مستمری، تخصیص امکانات خوابگاهی، رفاهی، تحصیلی و اشتغال معطوف و محل خدمت و تحصیل متناسب با شرایط زوجین (۲ و ۴)» تأکید شده است. علاوه بر این، در راهبرد ۴ در خصوص «جلوگیری از کاهش نرخ باروری کل و ارتقای آن متناسب با آموزه‌های اسلامی، اقتضائات راهبردی کشور، مطالعات جمعیت‌شناختی و آمایش و پایش مستمر جمعیتی» بر این نکته تأکید شده که «مراکز آموزش عالی موظفند در توزیع و تخصیص وام دانشجویی، وام ودیعه مسکن و همچنین تخصیص خوابگاه‌های دانشجویی، دانشجویان متأهل دارای فرزند را در اولویت قرار دهند»^۱.

در [قانون برنامه ششم توسعه](#) (مصوب ۱۳۹۶) نیز موضوع خوابگاه‌های متاهلین ذیل بند «پ» ماده (۱۰۳) مجدد مورد توجه قرار گرفته است: «دولت مکلف است بخشی از اعتبارات عمرانی خود را در قالب بودجه سنواتی به تأمین خوابگاه‌های مناسب برای دانشجویان متأهل اختصاص دهد. اولویت استفاده از این خوابگاه‌ها با زوج دارای فرزند می‌باشد» [۶].

بر این اساس به منظور تأمین اعتبار لازم، هر ساله در قوانین بودجه سنواتی موضوع خوابگاه‌های متاهلین در قالب پیش‌بینی بخشی از درآمد اختصاصی و تملک‌داری سرمایه‌ای دانشگاه‌ها به این موضوع لحاظ می‌شود.^۲

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در این قوانین نه تنها موضوع خوابگاه‌های متاهلین مورد توجه قرار گرفته بلکه بر اولویت خوابگاه‌های متاهلین برای دانشجوی متأهل دارای فرزند نیز تأکید شده است. باین حال، بررسی گزارش‌ها حکایت از ضعف در اجرای این حکم به علت عدم تصویب هیئت‌امنا دانشگاه‌ها دارد.

در [قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت](#) با توجه به اهمیت حمایت از این مسئله ذیل ماده (۷) موضوع خوابگاه‌های متاهلین با هدف ظرفیت‌سازی جدید و تعیین تکالیف مشخص برای هر دستگاه دیده شد. در این ماده ذکر شده:

۱. اقدام ملی ۱۳-۱۱ در مصوبه نقشه مهندسی فرهنگی کشور.

۲. در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ در این خصوص ذیل تبصره «۹» قید شده است: «الف- به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی دولتی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌امنا خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۴۰۱ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک‌داری سرمایه‌ای با اولویت ساخت، خرید و تکمیل خوابگاه‌های دانشجویان متأهل و خرید تجهیزات آزمایشگاهی خود مشروط به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی اقدام کنند. همچنین دانشگاه‌های مذکور می‌توانند نسبت به تغییر کاربری و تبدیل به احسن نمودن املاک خود و تبدیل آن به خوابگاه‌های دانشجویان متأهل با تصویب هیئت‌امنا اقدام نمایند.



ماده (۷) - در اجرای بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران کلیه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی دولتی مکلفند متناسب با برآورد نیاز دانشجویان متأهل اعم از بومی و غیربومی، زن و مرد، نسبت به هزینه کرد حداقل ده درصد (۱۰٪) از درآمد اختصاصی و ۱۰ درصد (۱۰٪) از اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای سالیانه مقرر در بودجه سنواتی خود به استثنای مواردی که از لحاظ شرعی مصارف مشخصی دارند جهت احداث، تکمیل، تأمین و تجهیز خوابگاه‌های متأهلین اقدام کنند.

تبصره «۱» - در اجرای بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به دولت اجازه داده می‌شود سالیانه مطابق قوانین بودجه سنواتی تا پنج سال مبلغ بیست هزار میلیارد (۲۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی منتشر کند تا به منظور احداث، تکمیل، تجهیز و تأمین خوابگاه‌های دانشجویی متأهل به مصرف برسد.

تبصره «۲» - کلیه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی مکلفند، اراضی و ساختمان‌های مازاد خود را با مشارکت خیرین و سایر دستگاه‌ها به تأمین خوابگاه‌ها و یا منازل مسکونی مورد نیاز دانشجویان متأهل اختصاص دهند. اراضی و ساختمان‌هایی که از لحاظ شرعی شرایط و مصارف خاصی دارند از شمول این حکم مستثنا هستند.

تبصره «۳» - وزارت راه و شهرسازی مکلف است اراضی مازاد با کاربری آموزشی، تحقیقات و فناوری در اختیار خود را مطابق با ضوابط شهرسازی و به میزان سرانه‌های مصوب، برای جبران کسری احداث خوابگاه‌های دانشجویی و طلاب متأهل به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و حوزه‌های علمیه با حفظ مالکیت دولت به صورت اجاره ۹۹ ساله و غیرقابل تغییر کاربری واگذار نماید.

تبصره «۴» - کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشگاه‌ها و پارک‌های علم و فناوری مکلفند متناسب با تعداد دانشجویان متأهل، خوابگاه‌های موجود را جهت اختصاص به خوابگاه‌های متأهلین بهسازی و تجهیز نمایند و در احداث خوابگاه‌های جدید، خوابگاه‌های متأهلین را در اولویت قرار دهند.

تبصره «۵» - وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند ظرف ۶ ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون پیوست‌های فرهنگی احداث خوابگاه‌های متأهلین را مبتنی بر نظام‌نامه پیوست فرهنگی طرح‌های مهم و کلان کشور مصوب ۱۳۹۲/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی تهیه و با تصویب وزیر مربوط به دانشگاه‌های مرتبط ابلاغ نمایند.

تبصره «۶» - دانشگاه‌های غیردولتی و حوزه‌های علمیه در صورتی که اقدام به ساخت خوابگاه‌های متأهلین نمایند از تسهیلات تبصره‌های «۱» و «۳» در چارچوب تبصره «۵» برخوردار خواهند بود.

تبصره «۷» - سازمان اوقاف و امور خیریه و تولیت آستان‌های مقدسه با رعایت نوع وقف و ترویج «فرهنگ وقف و تعالی خانواده» مکلفند با همکاری وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و راه و شهرسازی و همچنین مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه، ضمن استفاده از ظرفیت‌های مردمی، به احداث «خوابگاه متأهلین ویژه دانشجویان و طلاب» اقدام نمایند.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در این ماده علاوه بر تکلیف به هزینه کرد از درآمد اختصاصی و تملک‌دارایی سرمایه‌ای در این حوزه، از ظرفیت اوراق مالی اسلامی، تکلیف وزارت راه و شهرسازی به اختصاص اراضی و ساختمان‌های مازاد دانشگاه‌ها با مشارکت خیرین و سایر دستگاه‌ها، اعطای اولویت به ساخت خوابگاه‌های متأهلین در احداث خوابگاه‌های جدید، ضرورت طراحی پیوست فرهنگی به منظور احداث خوابگاه متأهلین، تکلیف سازمان اوقاف و امور خیریه و تولیت آستان‌های مقدسه با رعایت نوع وقف و ترویج «فرهنگ وقف و تعالی خانواده» جهت احداث خوابگاه متأهلین استفاده شده است. با توجه به اهمیت موضوع، در این گزارش ضمن بررسی تعداد دانشجویان متأهل دانشگاه‌های ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، میزان تحقق ماده (۷) در این دانشگاه‌ها نیز بررسی خواهد شد.

۱. وضعیت دانشجویان متأهل در دانشگاه‌های ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

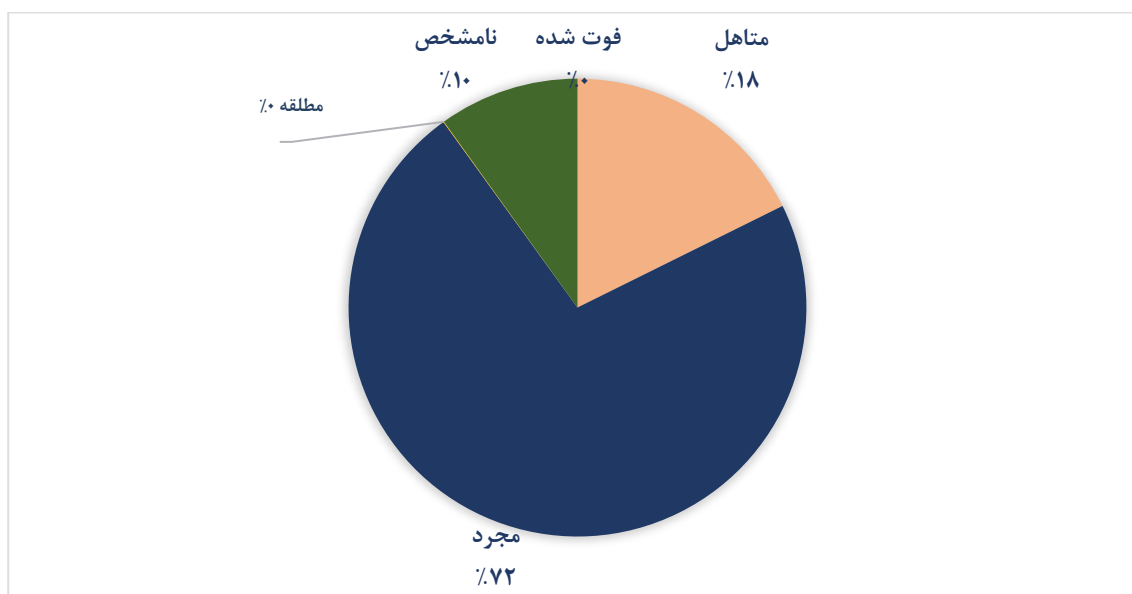
مقدماتی‌ترین اقدام جهت فهم ضرورت توجه به خوابگاه‌های متاهلین، احصای وضعیت دانشجویان متأهل و نسبت آن با خوابگاه‌های متاهلین است. اگرچه در بررسی این مسئله باید به این نکته نیز توجه داشت که وجود خوابگاه‌های متاهلین با کیفیت مناسب، می‌تواند به‌عنوان یک مشوق در راستای ترغیب به ازدواج در ایام دانشجویی عمل کند.

نکته حائز اهمیت آنکه رصد و ارزیابی وضعیت تأهل دانشجویان در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری عمدتاً بر مبنای خوداظهاری دانشجویان و در زمان شروع ثبت نام اولیه در دانشگاه بوده و هیچ الزامی جهت اعلام تغییر وضعیت دانشجویان از حیث

تجرد/تأهل وجود ندارد.^۱ بر این اساس یکی از مهم‌ترین چالش‌های شکل گرفته در این زمینه، فقدان دسترسی به آمارهای به‌روزرسانی شده از جمعیت دانشجویان متأهل طی ایام تحصیل و سنجش تأثیر سیاست‌ها یا مشوق‌های ارائه شده در این زمینه است.

براساس اطلاعات به دست آمده از مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲ در کشور یک میلیون و ۸۸۰ هزار و ۴۵۲ دانشجو (اعم از پیام‌نور، جامع و علمی-کاربردی، فرهنگیان، فنی و حرفه‌ای، غیردولتی و غیرانتفاعی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر دستگاه‌های اجرایی) وجود دارد که از این میان ۳۳۲ هزار و ۴۰۲ نفر آنها متأهل و یک میلیون و ۳۶۰ هزار و ۷۶۵ نفر نیز مجرد هستند. بر این اساس نسبت دانشجویان متأهل و مجرد به شرح زیر است:

شکل ۱. نمودار نسبت دانشجویان متأهل و مجرد به کل دانشجویان [۷]

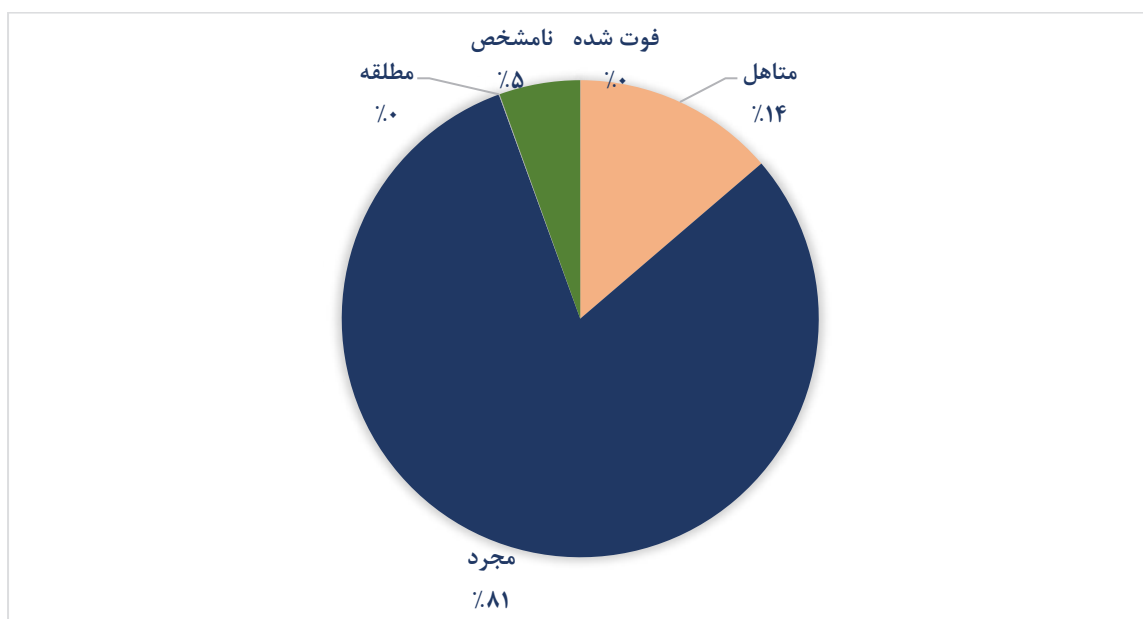


۱. این نکته به‌عنوان یکی از مهم‌ترین چالش‌ها از سوی کارشناسان مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و کارشناسان صندوق رفاه دانشجویان مورد تأکید قرار گرفته است.

همان گونه که ملاحظه می‌شود ۷۲ درصد دانشجویان کشور در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۱ مجرد و ۱۸ درصد متأهل هستند، ۱۰ درصد نیز به علت اتکای وضعیت تأهل به خوداظهاری، وضعیت تأهل خود را مشخص نکرده‌اند. باین حال، توجه به این نکته ضروری است که تمامی این افراد در دانشگاه‌های دولتی مشغول به تحصیل نیستند و این آمار دربرگیرنده آمار دانشجویان دانشگاه‌های پیام‌نور و غیرانتفاعی و جامع علمی-کاربردی نیز است. با توجه به تمرکز خوابگاه‌های متأهلین در دانشگاه‌های دولتی به نظر می‌رسد آنچه در این زمینه حائز اهمیت بوده، نسبت دانشجویان متأهل مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های دولتی به خوابگاه‌های متأهلین است.

براساس اطلاعات مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، **۶۸۴ هزار و ۷۳ دانشجو در دانشگاه‌های دولتی^۱ وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مشغول به تحصیل هستند که از این میان ۹۳ هزار و ۹۰۵ نفر آنها متأهل هستند.** بر این اساس، نسبت تعداد دانشجویان متأهل به سایر دانشجویان در دانشگاه‌های دولتی ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به شرح زیر است:

شکل ۲. نمودار نسبت تعداد دانشجویان متأهل مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های دولتی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری [۷]



۱. منظور از دانشگاه‌های دولتی در این گزارش دانشگاه‌های ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بدون احتساب دانشگاه‌های پیام‌نور، غیرانتفاعی، فرهنگیان و دانشگاه‌های غیرانتفاعی است.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود مبتنی بر خوداظهاری دانشجویان در زمان ثبت نام اولیه در سال ۱۴۰۲، تنها ۱۴ درصد دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های دولتی متأهل بوده و ۸۱ درصد مجرد هستند، ۵ درصد نیز به علت وابسته بودن آمار به خوداظهاری، وضعیت تأهل خود را بیان نکرده‌اند. البته این نسبت براساس مقطع تحصیلی دانشجویان متفاوت است.

براساس نامه مرکز پژوهش‌های مجلس^۱ به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همچنین پاسخ مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به نامه مرکز پژوهش‌ها^۲ از بین ۱۸۹ دانشگاه‌ها ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - اسامی این دانشگاه‌ها و نسبت جمعیت متأهل به کل دانشگاه‌ها در پیوست ۱ قابل مشاهده است؛ نسبت دانشجویان متأهل به کل دانشجویان در برخی از دانشگاه‌ها زیر یک درصد است که از جمله آنها می‌توان به دانشگاه زابل، دانشگاه بناب، مرکز آموزش عالی محلات، مرکز آموزش عالی گناباد، دانشگاه ملایر اشاره کرد که مسئله قابل تأملی است.

با توجه به تعداد قابل توجه دانشگاه‌ها در ادامه تلاش خواهد شد وضعیت تأهل در برخی از دانشگاه‌های مهم کشور مبتنی بر فهرست اعلامی مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام مورد بررسی قرار گیرد.

وضعیت تأهل دانشگاه‌هایی که مبتنی بر «نتایج ارزیابی و رتبه‌بندی دانشگاه‌ها» توسط شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم رتبه‌بندی شده‌اند به شرح زیر است [۸]:

جدول ۱. وضعیت تأهل در دانشگاه‌های رتبه یک تا ۱۰ مبتنی بر نتایج ارزیابی و رتبه‌بندی دانشگاه‌ها

رتبه دانشگاه	عنوان دانشگاه	کل دانشجویان	کل دانشجویان متأهل	کل دانشجویان مجرد	درصد دانشجویان متأهل به کل دانشجویان
۱	دانشگاه تهران	۴۴۳۸۱	۸۶۲۹	۳۵۵۴۴	۱۹,۴۴
۲	دانشگاه جامع امام حسین	تعداد دانشجویان این دانشگاه اعلام نشده است.			
۳	دانشگاه فردوسی مشهد	۲۹۴۳۱	۶۸۴۴	۲۲۴۸۳	۲۳,۲۵
۴	دانشگاه صنعتی شریف	۱۰۷۵۵	۴۷۵	۱۰۲۸۰	۴,۴۲
۵	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۱۳۵۹۳	۱۱۵۴	۱۲۳۹۷	۸,۴۹
۶	دانشگاه تربیت مدرس	۱۰۱۲۵	۲۷۱۱	۷۴۱۴	۲۶,۷۸
۷	دانشگاه علم و صنعت ایران	۱۱۷۱۶	۱۴۲۱	۱۰۲۹۳	۱۲,۱۳
۸	دانشگاه شهید بهشتی	۱۷۰۶۱	۲۳۹۶	۲۱۴۶۶	۱۴,۰۴
۹	دانشگاه شیراز	۱۹۰۴۵	۳۰۶۲	۱۵۹۸۳	۱۶,۰۸
۱۰	دانشگاه اصفهان	۱۶۱۵۲	۲۳۴۶	۱۳۷۷۵	۱۵,۵۲
۱۱	دانشگاه علامه طباطبائی	۱۲۱۷۸	۲۱۰۲	۱۰۰۶۹	۱۷,۲۶

مأخذ: نویسنده، تلفیق رتبه‌بندی مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام با اطلاعات مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

۱. نامه شماره ۶۱/۳۵۴۶۵/۹۹۳-۱۱۰۰-۸۲ پاسخ این نامه به شماره ۶/۶۱/۳۵۴۶۵/۹۹۳-۱۱۰۰-۸۲ مورخ ۱۳/۵/۱۴۰۳.
۲. پاسخ نامه به شماره ۶۱/۳۵۴۶۵/۹۹۳-۱۱۰۰-۸۲ مورخ ۱۳/۵/۱۴۰۳.



همان‌طور که ملاحظه می‌شود نرخ تأهل در بسیاری از دانشگاه‌های دارای رتبه یک تا ۱۰، مبتنی بر اطلاعات ISC کمتر از ۳۰ درصد بوده، این آمار در برخی دانشگاه‌های تراز اول کشور همچون دانشگاه صنعتی شریف نیز کمتر از ۵ درصد است. امری که بر ضرورت اتخاذ سیاست‌های حمایتی جدی‌تر در راستای تسهیل و تشویق ازدواج دانشجویی تأکید دارد. حال باید دید نسبت دانشجویان متأهل به خوابگاه‌های متأهلین در دانشگاه‌های کشور به چه شکل است و از چه رویه‌ای تبعیت می‌کند.

۲. وضعیت خوابگاه‌های متأهلین ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از حیث آمار

در حال حاضر به علت فقدان سامانه متمرکز، امکان رصد نسبت افرادی که موفق به دریافت خوابگاه می‌شوند در مقایسه با کلیه دانشجویان متقاضی خوابگاه، وجود ندارد. این مسئله از این حیث حائز اهمیت است که در فقدان چنین سامانه متمرکزی امکان سنجش نیاز واقعی دانشجویان و سپس برنامه‌ریزی برای اقدامات زیرساختی در این راستا وجود ندارد. با این وجود، جلسه با کارشناسان و فعالان این حوزه نشان می‌دهد که به علت کمبود خوابگاه‌های متأهلی، امکان دریافت خوابگاه برای تمامی دانشجویان متقاضی وجود ندارد و صف انتظار دریافت این تسهیلات نیز بسیار طولانی است. در جدول ۲ وضعیت خوابگاه‌های متأهلین از سال ۱۳۹۷ تا سال ۱۴۰۲ به تفکیک تعداد خوابگاه‌های مجردی و متأهلین و ظرفیت آنها بررسی شده است.

جدول ۲. مقایسه تعداد بلوک‌های مجردی و متأهلین و ظرفیت خوابگاه‌های ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از سال ۱۳۹۹-۱۴۰۲ [۹]

تعداد و ظرفیت بلوک‌ها	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲
تعداد بلوک خوابگاه‌های مجردی	۹۱۹	۹۱۹	۹۵۱	۹۸۰	۱,۰۳۳	۱,۰۷۰
ظرفیت خوابگاه‌های مجردی (نفر)	۱۸۹,۰۰۰	۱۹۱,۰۰۰	۱۹۳,۰۰۰	۲۰۲,۰۰۰	۲۱۲,۰۰۰	۲۲۳,۰۰۰
تعداد بلوک خوابگاه‌های متأهلین	۲۷	۲۸	۲۷	۳۰	۳۴	۳۸
ظرفیت خوابگاه‌های متأهلین	۱۲۰۵	۱۲۵۱	۱۲۱۰	۱۳۸۵	۱۶۵۰	۱,۷۴۲

مبتنی بر نظر خبرگان و کارشناسان این حوزه تا پیش از سال ۱۴۰۰، رویکرد سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان عمرانی-رفاهی در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بر ساخت خوابگاه مجردی بوده، امری که در جدول فوق نیز قابل ملاحظه است. در ادامه وضعیت رشد خوابگاه‌های متأهلین به تفکیک تعداد خوابگاه‌های ملکی و ظرفیت واحدهای مستقر در آنها و در مقایسه با خوابگاه‌های مجردی ارائه می‌شود. در شکل ستونی زیر نسبت بلوک‌های خوابگاه‌های متأهلین به بلوک‌های خوابگاه مجردی و نسبت ظرفیت خوابگاه‌های متأهلین با مجردی مقایسه شده است.

شکل ۳. نمودار نسبت بلوک‌های خوابگاه‌های متأهلین به بلوک‌های خوابگاه مجردی و نسبت ظرفیت خوابگاه‌های متأهلین با مجردی [۹]



آنچه از شکل‌های فوق قابل برداشت است؛ سهم ناچیز خوابگاه‌های متأهلین به خوابگاه‌های مجردی هم از منظر تعداد بلوک‌ها و هم از منظر ظرفیت تعداد نفرات است.

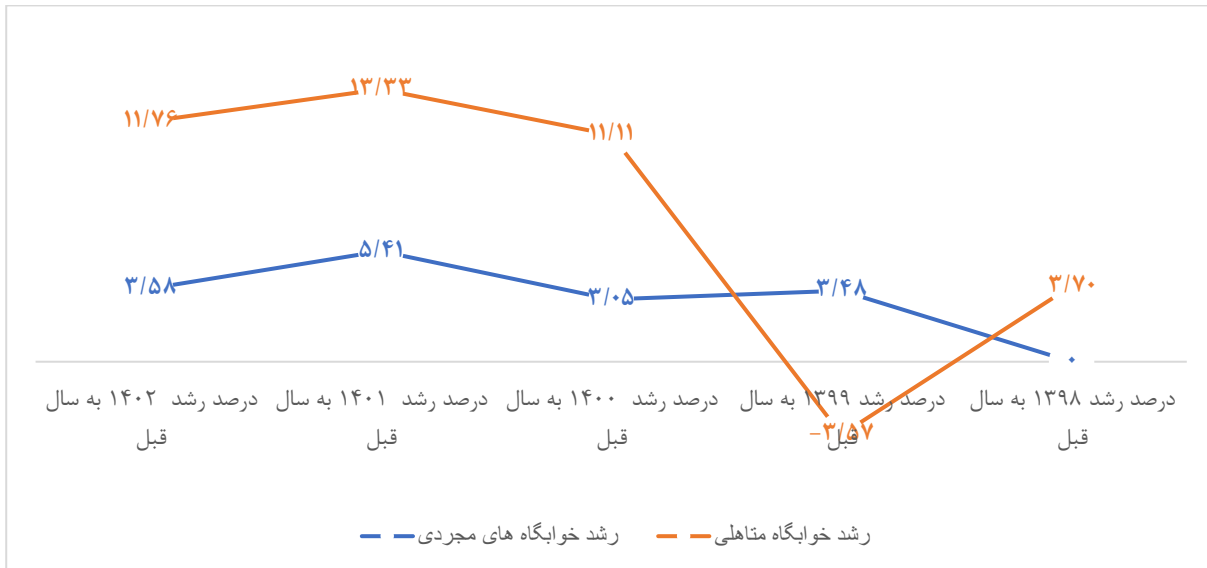
مطابق با جدول فوق، در سال ۱۴۰۲، به‌رغم وجود ۹۳ هزار ۹۰۵ نفر دانشجوی متأهل در دانشگاه‌های دولتی ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در کل کشور تنها ۳۸ بلوک خوابگاه متأهلین با ظرفیت یک هزار و ۷۴۲ نفر وجود دارد. این بدین معناست که از هر ۱۰۰ دانشجوی متأهل در کشور تنها برای دو نفر خوابگاه متأهلین در دسترس است.^۱ این در حالی است که از هر ۱۰۰ دانشجوی مجرد، برای ۳۲ نفر امکان دسترسی به خوابگاه وجود دارد که این امر نشان‌دهنده ظرفیت بسیار ناچیز خوابگاه‌های متأهلین در مقایسه تعداد دانشجویان متأهل است.^۲ امری که آسیب‌های متعددی همچون طولانی شدن صف انتظار را نیز به‌همراه خواهد داشت. از سوی دیگر، رشد خوابگاه‌های متأهلین نیز در طی سال‌های مذکور از یک روند ثابت و پایدار تبعیت نکرده و همان‌طور که در شکل زیر قابل ملاحظه است روند خوابگاه متأهلین در سال ۱۳۹۹ با رشد منفی ۳٫۵ درصدی مواجه بوده و تنها در سال ۱۴۰۰ و پس از یک سال رشد منفی، ۱۱ درصد رشد را تجربه کرده است.

۱. در رابطه با نسبت فوق توجه به این نکته ضروری بوده که ممکن است یک زوج هر دو دانشجو باشند که در این صورت به یک خوابگاه برای هر دو آنها نیاز است. با این حال، با توجه به عدم دسترسی به آمار زوجین دانشجو در این گزارش فرض بر این گرفته شده که هر دانشجو می‌تواند متقاضی خوابگاه متأهلی باشد.

۲. اگر چه ظرفیت خوابگاه‌های مجردی نیز ممکن است در مقایسه با آنچه مورد نیاز است کم باشد، اما در اینجا آنچه حائز اهمیت بوده نسبت ناچیز خوابگاه متأهلین به متأهلین است.

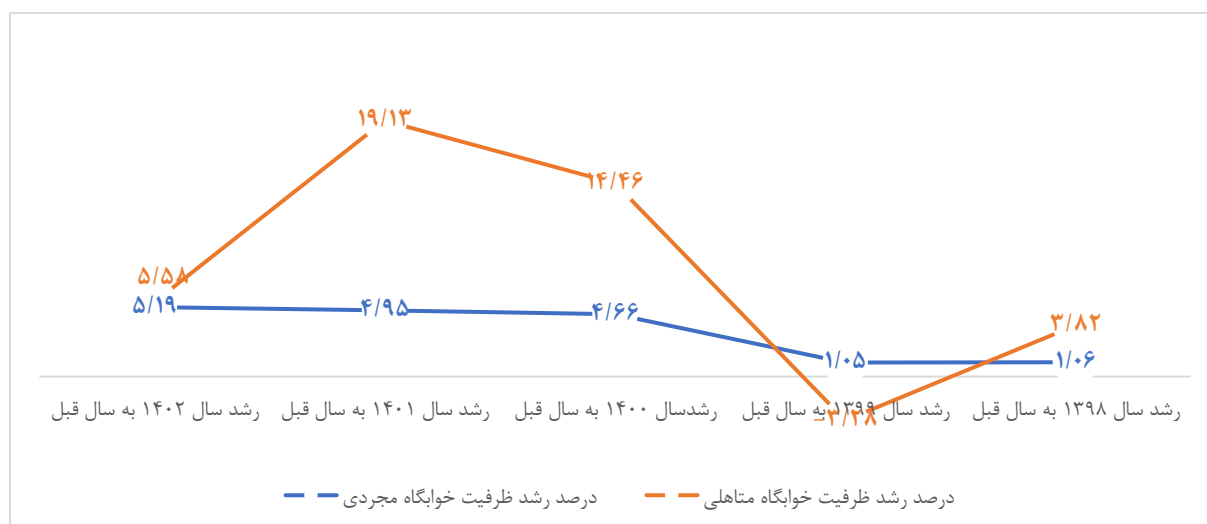


شکل ۴. نمودار مقایسه درصد رشد تعداد بلوک‌های خوابگاه‌های متأهلین و مجردی از سال ۱۳۹۸-۱۴۰۲ [۹]



همان‌طور که ملاحظه می‌شود؛ تعداد بلوک خوابگاه‌های متأهلین از سال ۱۳۹۷ از ۲۷ بلوک به ۳۸ بلوک در سال ۱۴۰۲ روندی صعودی داشته و این در حالی است که تعداد بلوک‌های خوابگاه‌های مجردی از ۹۱۹ مورد به ۹۸۰ بلوک افزایش یافته که این مسئله نشان می‌دهد که تا سال ۱۴۰۰ اولویت دانشگاه‌ها ساخت خوابگاه برای دانشجویان مجرد بوده است.

شکل ۵. نمودار مقایسه درصد رشد ظرفیت خوابگاه‌های متأهلین (تعداد نفرات) با خوابگاه مجردی از سال ۱۳۹۸ تاکنون [۹]



همان‌طور که از شکل فوق قابل برداشت است؛ درصد رشد ظرفیت خوابگاه مجردی از سال ۱۴۰۰ تغییر قابل ملاحظه‌ای نداشته و از ۴٫۶ درصد به ۵٫۱ درصد افزایش یافته است. با این وجود، درصد رشد ظرفیت خوابگاه‌های متاهلین از سال ۱۳۹۹، قابل ملاحظه بوده و آنچه در این میان حائز اهمیت است این نکته می‌باشد که رشد ظرفیت خوابگاه‌های متاهلین در شرایطی رخ داده که تعداد بلوک‌ها افزایش قابل توجهی نداشته است، لذا این نکته می‌تواند منجر به کاهش کیفیت خدمات ارائه شده و کیفیت شرایط زندگی در خوابگاه‌های متاهلین شود.

آنچه از شکل‌های فوق قابل ذکر است؛ از سال ۱۴۰۰ شاهد رشد در تعداد بلوک‌های خوابگاه‌های متاهلین و همچنین افزایش ظرفیت خوابگاه‌های متاهلین هستیم. به عبارت دیگر می‌توان گفت: تصویب قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و تدوین ضمانت اجرا در آن از طریق برخورد با مستنکف قانون، منجر به افزایش توجه مدیران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به موضوع خوابگاه‌های متاهلین شده است. با این حال، این رشد در مقایسه با جمعیت دانشجویان متأهل و نیاز واقعی جامعه دانشگاهی همچنان فاصله قابل توجهی با شرایط استاندارد دارد. از سوی دیگر یکی از مسائل چالش برانگیز توزیع جغرافیایی خوابگاه‌های متاهلین است.

۳. توزیع جغرافیایی خوابگاه‌های متاهلین موجود در کشور

همان‌طور که ذکر شد؛ به رغم تأکید قوانین مختلف بر مسئله خوابگاه متاهلین از جمله مصوبه نقشه مهندسی فرهنگی کشور در سال ۱۳۹۲ و قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴، وضعیت ساخت خوابگاه‌های متاهلین تا پیش از سال ۱۴۰۰ (سال تصویب قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت) بسیار ناچیز بوده است. بر این اساس با توجه به تفاوت تعداد دانشجویان متأهل در دانشگاه‌های مختلف آنچه در این میان حائز اهمیت بوده وضعیت خوابگاه‌های متاهلین در دانشگاه‌های مختلف کشور است. در جدول زیر وضعیت خوابگاه‌ها به همراه تعداد دانشجویان متأهل آنها بررسی شده است.

جدول ۳. وضعیت خوابگاه‌های متاهلین ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سال ۱۴۰۰ [۱۰]

کد دستگاه اصلی	نام دستگاه اصلی	زیربنای خوابگاه متاهلین (متر مربع)	تعداد دانشجویان متأهل ^۱	سرانه در هر مترمربع نسبت به تعداد دانشجویان متأهل
۱۱۳۵۷۰	دانشگاه قم	۱۰۰۰	۲۶۵۶	۶۶/۲
۱۱۴۵۰۰	دانشگاه تهران	۱۲۶۵۴	۸۶۲۹	۶۸/۰
۱۱۴۶۰۰	دانشگاه شهید بهشتی	۷۳۰۸	۲۳۹۶	۳۳/۰
۱۱۴۷۰۰	دانشگاه الزهرا (س)	۰	۱۴۰۲	۰۰/۰
۱۱۴۸۰۰	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)	۳۰۸۰	۹۳۶	۳۰/۰
۱۱۵۰۰۰	دانشگاه بوعلی سینا	۰	۱۰۹۵	۰۰/۰
۱۱۵۰۰۷	دانشگاه سیدجمال‌الدین اسدآبادی	۰	۷۰	۰۰/۰

۱. تعداد دانشجویان متأهل از مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دریافت شده است. آمار دانشجویان متأهل بر اساس سال ۱۴۰۳-۱۴۰۲ قید شده است. توجه به این نکته ضروری است که به منظور پرهیز از تعدد آمار در گزارش نسبت تعداد دانشجویان متأهل سال ۱۴۰۲ به سرانه خوابگاهی ۱۴۰۰ گرفته شده است. با توجه به عدم تغییر قابل توجه در تعداد دانشجوی متأهل طی سال‌های مختلف از منظر روشی این مسئله چالش خاصی در کل سرانه ایجاد نمی‌کند.



سرانه در هر مترمربع نسبت به تعداد دانشجویان متأهل	تعداد دانشجویان متأهل ^۱	زیربنای خوابگاه متأهلین (مترمربع)	نام دستگاه اصلی	کد دستگاه اصلی
۰۰/۰	۳۰۶۲	۰	دانشگاه شیراز	۱۱۵۱۰۰
۰۰/۰	۲۵۰	۰	دانشگاه صنعتی شیراز	۱۱۵۱۰۲
۰۰/۰	۶۰	۰	دانشگاه فسا	۱۱۵۱۰۸
۰۵/۰	۸۲۷	۱۷۷۰۰	دانشگاه صنعتی اصفهان	۱۱۵۴۰۰
۰۱/۱	۹۳۳	۹۲۴	دانشگاه شهرکرد	۱۱۵۴۵۰
۲۱/۲	۶۸۴۴	۳۰۹۳	دانشگاه فردوسی مشهد	۱۱۵۵۰۰
۰۰/۰	۴۷۲	۰	دانشگاه نیشابور	۱۱۵۵۰۴
۰۰/۰	۲۲۰	۰	دانشگاه صنعتی قوچان	۱۱۵۵۰۵
۰۵/۰	۴۷۵	۹۲۰۷	دانشگاه صنعتی شریف	۱۱۵۷۰۰
۰۰/۰	۷۲۷۰	۰	دانشگاه تبریز	۱۱۶۰۰۰
۰۰/۰	۲۳	۰	دانشگاه بناب	۱۱۶۰۰۱
۷۰/۲	۲۰۲۶	۷۵۰	دانشگاه محقق اردبیلی	۱۱۶۰۰۲
۰۰/۰	۲۱۹	۰	دانشگاه مراغه	۱۱۶۰۰۴
۳۶/۰	۲۳۴۶	۶۵۵۰	دانشگاه اصفهان	۱۱۶۵۰۰
۰۰/۰	۲۹۴	۰	دانشگاه هنر اصفهان	۱۱۶۶۰۰
۰۰/۰	۱۵۸۷	۰	دانشگاه شهید چمران اهواز	۱۱۷۰۰۰
۰۰/۰	۱۴۲	۰	دانشگاه صنعتی جندی شاپور	۱۱۷۰۰۱
۰۰/۰	۱۵۱	۰	دانشگاه صنعتی خاتم‌الانبیاء بهبهان	۱۱۷۰۰۴
۱۱/۰	۱۹۰	۱۸۰۰	دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر	۱۱۷۰۵۰
۰۷/۰	۴۹	۷۲۰	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان	۱۱۷۰۶۰
۰۰/۰	۲۰۵۴	۰	دانشگاه گیلان	۱۱۷۱۰۰
۰۰/۰	۱۲۹۷	۰	دانشگاه لرستان	۱۱۷۲۰۰
۲۴/۰	۱۴۴۳	۶۰۰۰	دانشگاه شهید باهنر کرمان	۱۱۷۵۰۰
۰۰/۰	۱۷۰	۰	دانشگاه صنعتی سیرجان	۱۱۷۵۰۵
۰۰/۰	۷۶	۰	مجتمع آموزش عالی بم	۱۱۷۵۰۶
۰۰/۰	۲۰۷	۰	دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته کرمان	۱۱۷۵۱۰
۰۰/۰	۳۰۷	۰	دانشگاه جیرفت	۱۱۷۵۱۱
۹۱/۰	۱۲۳۱	۱۳۵۰	دانشگاه رازی	۱۱۸۰۰۰

کد دستگاه اصلی	نام دستگاه اصلی	زیربنای خوابگاه متاهلین (مترمربع)	تعداد دانشجویان متاهل	سرانه در هر مترمربع نسبت به تعداد دانشجویان متاهل
۱۱۸۱۰۰	دانشگاه کردستان	۰	۱۰۹۲	۰/۰
۱۱۸۵۰۰	دانشگاه علامه طباطبائی	۰	۲۱۰۲	۰/۰
۱۱۹۰۰۰	دانشگاه سیستان و بلوچستان	۴۰۰۰	۱۳۴۸	۳۴/۰
۱۱۹۰۰۳	دانشگاه ولایت	۲۴۰۰	۲۱۹	۰۹/۰
۱۱۹۱۰۰	دانشگاه زابل	۳۱۵۰	۱۷۶	۰۶/۰
۱۱۹۲۰۰	دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار	۰	۲۸۰	۰/۰
۱۱۹۵۰۰	دانشگاه مازندران	۰	۱۷۸۰	۰/۰
۱۱۹۵۰۳	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	۰	۲۵۳	۰/۰
۱۱۹۵۱۰	دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل	۰	۴۲۸	۰/۰
۱۱۹۶۰۰	دانشگاه یزد	۰	۱۷۸۱	۰/۰
۱۱۹۶۰۴	دانشگاه میبد	۰	۴۳۳	۰/۰
۱۱۹۶۰۶	دانشگاه اردکان	۰	۳۹۲	۰/۰
۱۱۹۷۰۰	دانشگاه هنر	۰	۵۰۴	۰/۰
۱۲۰۰۰۰	دانشگاه خوارزمی	۱۱۹۰	۱۴۹۱	۲۵/۱
۱۲۰۰۰۲	دانشگاه کاشان	۳۳۰۰	۱۴۲۸	۴۳/۰
۱۲۰۰۰۴	دانشگاه اراک	۰	۹۰۰	۰/۰
۱۲۰۰۰۶	دانشگاه حکیم سبزواری	۰	۱۳۸۶	۰/۰
۱۲۰۰۰۷	دانشگاه شهید مدنی آذربایجان	۰	۹۱۱	۰/۰
۱۲۰۱۰۰	دانشگاه شاهد	۰	۴۳۵	۰/۰
۱۲۰۳۰۰	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۱۳۹۴	۷۳۶	۵۳/۰
۱۲۰۴۰۰	دانشگاه دامغان	۱۵۰۰	۱۸۵	۱۲/۰
۱۲۱۰۰۰	دانشگاه تربیت مدرس	۳۲۲۵۰	۲۷۱۱	۰۸/۰
۱۲۲۰۰۰	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۴۷۴۴	۱۱۵۴	۲۴/۰
۱۲۲۵۰۰	دانشگاه ارومیه	۰	۱۳۳۱	۰/۰
۱۲۲۶۰۰	دانشگاه ایلام	۰	۱۳۵۳	۰/۰
۱۲۲۷۰۰	دانشگاه صنعتی سهند	۰	۷۰۷	۰/۰
۱۲۲۸۰۰	دانشگاه هرمزگان	۰	۸۲۵	۰/۰
۱۲۳۰۰۰	دانشگاه علم و صنعت ایران	۰	۱۴۲۱	۰/۰



کد دستگانه اصلی	نام دستگانه اصلی	زیربنای خوابگاه متاهلین (متر مربع)	تعداد دانشجویان متاهل ^۱	سرانه در هر مترمربع نسبت به تعداد دانشجویان متاهل
۱۲۳۰۰۶	دانشگاه صنعتی اراک	۰	۴۷	۰۰/۰
۱۲۳۱۰۰	دانشگاه بیرجند	۰	۲۲۶۲	۰۰/۰
۱۲۳۱۰۱	دانشگاه بزرگمهر قانات	۰	۶۰	۰۰/۰
۱۲۳۱۰۲	دانشگاه صنعتی بیرجند	۰	۸۲	۰۰/۰
۱۲۳۲۰۰	دانشگاه یاسوج	۶۰۰	۵۸۵	۹۸/۰
۱۲۳۳۰۰	دانشگاه بجنورد	۰	۵۳۳	۰۰/۰
۱۲۶۲۰۰	دانشگاه صنعتی شاهرود	۰	۱۰۹۲	۰۰/۰
۱۲۶۳۰۰	دانشگاه زنجان	۰	۱۳۹۹	۰۰/۰
۱۲۶۴۰۰	دانشگاه سمنان	۵۱۴	۱۲۸۴	۵۰/۲
۱۲۶۵۰۰	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان	۰	۹۹۳	۰۰/۰
۱۲۶۵۰۱	دانشگاه گنبد کاووس	۰	۴۵۴	۰۰/۰
۱۲۶۷۰۰	دانشگاه خلیج فارس	۰	۹۴۲	۰۰/۰
۱۲۶۹۰۰	دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان	۰	۱۹۲	۰۰/۰
۱۲۷۱۰۰	دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان	۴۳۰	۶۲۰	۴۴/۱
۱۲۷۴۰۰	دانشگاه صنعتی همدان	۳۹۰	۹۷	۲۵/۰
۱۲۷۴۵۰	دانشگاه صنعتی ارومیه	۰	۱۵۱	۰۰/۰
۱۲۷۴۶۰	دانشگاه آیت العظمی بروجردی (ره)	۰	۲۸۵	۰۰/۰
۱۲۷۴۹۰	دانشگاه علوم انسانی حضرت معصومه (س)	۰	۱۷۴	۰۰/۰
	جمع کل	۱۲۷۹۹۸	۹۰۴۲۳	۷۱/۰

همان‌طور که از جدول فوق مشخص است تا سال ۱۴۰۰، سرانه هر مترمربع خوابگاه متاهلین نسبت به دانشجویان متاهل بسیار ناچیز (کمتر از یک مترمربع برای هر دانشجوی متاهل) است. بر این اساس مطابق با جدول فوق بیش از ۶۰ درصد دانشگاه‌های کشور فاقد خوابگاه متاهلین هستند. این مسئله در خصوص برخی از دانشگاه‌های مهم کشور قابل تأمل است، به نحوی که دانشگاه‌هایی همچون دانشگاه الزهراء، شهید چمران اهواز، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه شاهد، دانشگاه علم و صنعت ایران فاقد خوابگاه متاهلین هستند. این در حالی است که به علت مورد اقبال بودن دانشگاه‌های یاد شده امکان حضور دانشجوی غیربومی در این دانشگاه‌ها بیشتر بوده و فقدان خوابگاه متاهلین در آنها برای دانشجویان غیربومی نسبت به دانشجویان بومی پرچالش‌تر است.

در جدول زیر وضعیت خوابگاه‌های متاهلین در دانشگاه‌هایی که مبتنی بر نتایج رتبه‌بندی مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام از منظر شاخص خدمات اجتماعی زیرساخت و تسهیلات توانسته‌اند رتبه‌های یک تا ۱۰ را کسب کنند با موضوع بهره‌مندی از خوابگاه متاهلین مقایسه شده است.

جدول ۴. بررسی دانشگاه‌های دارای رتبه برتر در شاخص خدمات اجتماعی و زیرساخت تسهیلات در ISC با بهره‌مندی از خوابگاه متأهلین

رتبه دانشگاه مبتنی بر شاخص خدمات اجتماعی زیرساخت و تسهیلات	عنوان دانشگاه	کل دانشجویان متأهل	سهم دانشجویان متأهل به کل دانشجویان	زیربنا خوابگاه متأهلین (موجود) مترمربع
۱	دانشگاه تهران	۸۶۲۹	۱۹,۴۴	۱۲۶۵۴
۲	دانشگاه اصفهان	۲۳۱۴۶	۱۴,۵۲	۶۵۵۰
۳	دانشگاه امام حسین (ع)	-	-	-
۵	دانشگاه فردوسی مشهد	۶۸۴۴	۲۳,۲۵	۳۰۹۳
۶	دانشگاه علامه طباطبائی	۲۱۰۲	۱۷,۲۶	۰
۷	دانشگاه شهید چمران اهواز	۱۵۸۷	۱۲,۴۴	۰
۸	دانشگاه رازی	۱۲۳۱	۱۱,۵۲	۱۳۵۰
۹	دانشگاه کردستان	۱۰۹۲	۱۰,۴۹	۰
۱۰	دانشگاه الزهرا (س)	۱۴۰۲	۱۴,۹۲	۰

مأخذ: نویسنده، تلفیق رتبه‌بندی مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام با اطلاعات نامه‌نگاری با مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود مبتنی بر نتایج ارزیابی و رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و براساس شاخص خدمات اجتماعی زیرساخت و تسهیلات، از بین دانشگاه‌هایی که ۱۰ رتبه اول را کسب کرده‌اند؛ ۵ دانشگاه فاقد خوابگاه متأهلین بوده‌اند. امری که نشان می‌دهد بهره‌مندی از خوابگاه متأهلین وزن قابل توجهی را در این شاخص ندارد و نیازمند بازنگری است. بر این اساس پیشنهاد می‌شود وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با طراحی سند دانشگاه دوستدار خانواده اقدام به رتبه‌بندی دانشگاه‌ها مبتنی بر شاخص‌هایی همچون میزان امکانات رفاهی برای دانشجویان متأهل از جمله خوابگاه متأهلین کند.

۴. وضعیت اجرای ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت از حیث افزایش خوابگاه‌های متأهلین

همان‌طور که ذکر شد با توجه به اهمیت خوابگاه‌های متأهلین در ترویج ازدواج به‌ویژه الگوی ازدواج آسان در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و مبتنی بر ظرفیت‌سازی متعدد احداث، بهسازی و تجهیز خوابگاه‌های متأهلین تبصره‌های متعددی گنجانده شد. حال پس از گذشت سه سال از تصویب قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت تحلیل و آسیب‌شناسی وضعیت افزایش خوابگاه‌های متأهلین حائز اهمیت است. بر همین اساس، در ادامه تلاش خواهد شد وضعیت رشد خوابگاه‌های متأهلین قبل از سال ۱۴۰۰ (قبل از تصویب قانون) در مقایسه با سال ۱۴۰۲ مورد بررسی قرار گیرد.



جدول ۵. مقایسه وضعیت خوابگاه‌های متاهلین ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قبل از سال ۱۴۰۰ با پس از آن به تفکیک دانشگاه‌ها [۱۰]

کد دستگاہ اصلی	نام دستگاہ اصلی	زیربنای خوابگاه متاهلین (موجود) سال ۱۴۰۰ (مترمربع)	خوابگاه متاهلین (به بهره‌برداری رسیده) از سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ (مترمربع)	خوابگاه متاهلین (در دست احداث) (مترمربع)	میزان زیربنای افزایش‌یافته (مترمربع)
۱۱۳۵۷۰	دانشگاه قم	۱۰۰۰	۳۱۵	۱۰۵۰۰	۱۰۸۱۵
۱۱۴۵۰۰	دانشگاه تهران	۱۲۶۵۴	۵۷۰۰	۳۲۷۶۴	۳۸۴۶۴
۱۱۴۶۰۰	دانشگاه شهید بهشتی	۷۳۰۸	۰	۱۷۵۰۰	۱۷۵۰۰
۱۱۴۸۰۰	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)	۰	۰	۷۱۰۰	۷۱۰۰
۱۱۵۰۰۰	دانشگاه بوعلی سینا	۰	۰	۵۸۸۰	۵۸۸۰
۱۱۵۰۰۱	دانشگاه ملایر	۰	۷۳۰	۰	۷۳۰
۱۱۵۱۰۰	دانشگاه شیراز	۰	۰	۲۵۴۲۵	۲۵۴۲۵
۱۱۵۴۰۰	دانشگاه صنعتی اصفهان	۱۷۷۰۰	۵۴۰۰	۲۵۰۰	۷۹۰۰
۱۱۵۴۵۰	دانشگاه شهرکرد	۹۲۴	۰	۴۲۰۰	۴۲۰۰
۱۵۵۵۰۰	دانشگاه فردوسی مشهد	۳۰۹۳	۰	۲۷۵۰۰	۲۷۵۰۰
۱۱۵۵۰۶	دانشگاه تربیت مدرس	۰	۰	۲۲۰۰	۲۲۰۰
۱۱۵۷۰۰	دانشگاه صنعتی شریف	۹۲۰۷	۰	۰	۰
۱۱۶۰۰۰	دانشگاه تبریز	۰	۰	۱۹۰۰۰	۱۹۰۰۰
۱۱۶۰۰۱	دانشگاه بناب	۰	۰	۲۱۰۰	۲۱۰۰
۱۱۶۰۰۲	دانشگاه محقق اردبیلی	۷۵۰	۷۵۰	۳۵۰۰	۴۲۵۰
۱۱۶۰۰۴	دانشگاه مراغه	۰	۰	۲۱۰۰	۲۱۰۰
۱۱۶۵۰۰	دانشگاه اصفهان	۶۵۵۰	۰	۲۵۰۰۰	۲۵۰۰۰
۱۱۷۰۰۰	دانشگاه شهید چمران اهواز	۰	۰	۱۸۲۰	۱۸۲۰
۱۱۷۰۰۱	دانشگاه صنعتی جندی‌شاپور	۰	۰	۹۶۰	۹۶۰
۱۱۷۰۵۰	دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر	۱۸۰۰	۰	۰	۰
۱۱۷۰۶۰	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان	۷۲۰	۰	۵۴۰	۵۴۰
۱۱۷۱۰۰	دانشگاه گیلان	۰	۰	۳۱۸۰	۳۱۸۰
۱۱۷۲۰۰	دانشگاه لرستان	۰	۰	۵۳۰۰	۵۳۰۰
۱۱۷۵۰۰	دانشگاه شهید باهنر کرمان	۶۰۰۰	۰	۰	۰
۱۱۷۵۰۵	دانشگاه صنعتی سیرجان	۰	۰	۲۴۶۳	۲۴۶۳
۱۱۸۰۰۰	دانشگاه رازی	۱۳۵۰	۰	۱۶۵۸۰	۱۶۵۸۰
۱۱۸۱۰۰	دانشگاه کردستان	۰	۰	۶۳۰۰	۶۳۰۰

کد دستگاه اصلی	نام دستگاه اصلی	زیربنای خوابگاه متاهلین (موجود) سال ۱۴۰۰ (مترمربع)	خوابگاه متاهلین (به بهره‌برداری رسیده) از سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ (مترمربع)	خوابگاه متاهلین (در دست احداث) (مترمربع)	میزان زیربنای افزایش یافته (مترمربع)
۱۱۸۵۰۰	دانشگاه علامه طباطبائی	۰	۰	۴۵۰۰	۴۵۰۰
۱۱۹۰۰۰	دانشگاه سیستان و بلوچستان	۴۰۰۰	۰	۱۲۲۰۰	۱۲۲۰۰
۱۱۹۰۰۲	مجتمع آموزش عالی سراوان	۰	۰	۱۴۰	۱۴۰
۱۱۹۰۰۳	دانشگاه ولایت	۲۴۰۰	۰	۰	۰
۱۱۹۱۰۰	دانشگاه زابل	۳۱۵۰	۰	۰	۰
۱۱۹۲۰۰	دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار	۰	۰	۱۸۵۰	۱۸۵۰
۱۱۹۵۰۰	دانشگاه مازندران	۰	۰	۹۱۰۰	۹۱۰۰
۱۱۹۵۰۳	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	۰	۱۲۴۸	۹۳۰	۲۱۷۸
۱۱۹۶۰۰	دانشگاه یزد	۰	۲۶۷۰	۴۲۲۷۰	۴۴۹۴۰
۱۱۹۶۰۴	دانشگاه میبد	۰	۰	۱۱۲۰	۱۱۲۰
۱۱۹۶۰۶	دانشگاه اردکان	۰	۰	۱۱۲۰	۱۱۲۰
۱۲۰۰۰۰	دانشگاه خوارزمی	۱۱۹۰	۰	۳۶۱۳۴	۳۶۱۳۴
۱۲۰۰۰۲	دانشگاه کاشان	۳۴۰۰	۰	۰	۰
۱۲۰۰۰۴	دانشگاه اراک	۰	۰	۲۱۰۰	۲۱۰۰
۱۲۰۱۰۰	دانشگاه شاهد	۰	۰	۲۱۰۰	۲۱۰۰
۱۲۰۳۰۰	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۱۳۹۴	۰	۰	۰
۱۲۱۰۰۰	دانشگاه دامغان	۱۵۰۰	۴۵۰۰	۰	۴۵۰۰
۱۲۱۰۰۰	دانشگاه تربیت مدرس	۲۳۲۵۰	۰	۳۳۸۰	۳۳۸۰
۱۲۲۵۰۰	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۴۷۴۴	۰	۴۲۰۰	۴۲۰۰
۱۲۲۰۰۱	دانشگاه تفرش	۰	۱۵۰	۲۱۰۰	۲۲۵۰
۱۲۲۵۰۰	دانشگاه ارومیه	۰	۰	۴۱۷۷	۴۱۷۷
۱۲۲۶۰۰	دانشگاه ایلام	۰	۰	۴۲۰۰	۴۲۰۰
۱۲۲۷۰۰	دانشگاه صنعتی سهند	۰	۰	۲۱۰۰	۲۱۰۰
۱۲۲۸۰۰	دانشگاه هرمزگان	۰	۰	۴۲۰۰	۴۲۰۰
۱۲۲۹۰۰	دانشگاه هنر اسلامی تبریز	۰	۰	۱۶۰۰	۱۶۰۰
۱۲۳۰۰۰	دانشگاه علم و صنعت ایران	۰	۰	۴۲۰۰	۴۲۰۰
۱۲۳۰۰۶	دانشگاه صنعتی اراک	۰	۱۵۰۰	۳۷۵۲	۵۲۵۲
۱۲۳۰۰۷	دانشگاه علم و فناوری مازندران	۰	۰	۴۲۰	۴۲۰
۱۲۳۱۰۰	دانشگاه بیرجند	۱۱۵۰	۲۰۰۰	۲۸۰۰	۴۸۰۰
۱۲۳۲۰۰	دانشگاه یاسوج	۶۰۰	۰	۴۸۰۰	۴۸۰۰
۱۲۳۳۰۰	دانشگاه بجنورد	۰	۰	۲۱۰۰	۲۱۰۰
۱۲۳۳۰۲	دانشگاه صنعتی اسفراین	۱۴۰	۰	۰	۰
۱۲۶۰۰۰	دانشگاه پیام‌نور	۲۰۰	۰	۰	۰



کد دستگاه اصلی	نام دستگاه اصلی	زیربنای خوابگاه متاهلین (موجود) سال ۱۴۰۰ (مترمربع)	خوابگاه متاهلین (به بهره‌برداری رسیده) از سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ (مترمربع)	خوابگاه متاهلین (در دست احداث) (مترمربع)	میزان زیربنای افزایش یافته (مترمربع)
۱۲۶۲۰۰	دانشگاه صنعتی شاهرود	۰	۶۱۴	۴۲۰۰	۴۸۱۴
۱۲۶۳۰۰	دانشگاه زنجان	۰	۰	۲۶۵۰	۲۶۵۰
۱۲۶۴۰۰	دانشگاه سمنان	۵۱۴	۵۱۳	۸۹۰۰	۹۴۱۳
۱۲۶۵۰۰	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان	۰	۰	۴۰۰۰	۴۰۰۰
۱۲۶۷۰۰	دانشگاه خلیج فارس	۰	۲۷۳۰	۰	۲۷۳۰
۱۲۶۹۰۰	دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان	۰	۱۲۹۹	۰	۱۲۹۹
۱۲۷۱۰۰	دانشگاه ولی‌عصر (عج) رفسنجان	۴۳۰	۰	۸۰۰	۸۰۰
۱۲۷۴۰۰	دانشگاه صنعتی همدان	۲۹۰	۰	۰	۰
	جمع کل	۱۱۷۴۰۸	۳۰۱۱۹	۴۰۲۵۵۵	۴۳۲۶۷۴

توضیحات: دانشگاه‌های فاقد خوابگاه تا سال ۱۴۰۰. دانشگاه‌هایی که پس از تصویب قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت ظرفیت خوابگاه متاهلین خود را افزایش نداده‌اند.

همان‌طور که در جدول فوق قابل ملاحظه است؛ به واسطه ابلاغ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت وضعیت احداث و افزایش زیربنای خوابگاه‌های متاهلین در دانشگاه‌ها افزایش یافته است. به نحوی که دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، دانشگاه تبریز، دانشگاه مراغه، دانشگاه صنعتی سیرجان، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه مازندران، دانشگاه ایلام، دانشگاه ارومیه و دانشگاه علم و صنعت و ... از جمله دانشگاه‌هایی هستند که به‌رغم فقدان خوابگاه متاهلین تا سال ۱۴۰۰، پس از ابلاغ قانون اقدام به افزایش سهم خوابگاه‌های متاهلین کرده‌اند. باین‌حال، عدم افزایش زیربنا در برخی از دانشگاه‌ها همچون دانشگاه صنعتی شریف، دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشگاه ولایت، دانشگاه زابل، دانشگاه کاشان، دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی، دانشگاه صنعتی اسفراین، دانشگاه صنعتی همدان پس از ابلاغ قانون (از ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲) و به‌رغم بالا بودن نسبت دانشجویان متأهل در آنها محل سؤال است.

البته توجه به این نکته ضروری است که طبیعتاً تمامی دانشجویان متأهل، متقاضی دریافت خوابگاه متاهلین نیستند و باید سرانه هر دانشگاه را با میزان دانشجوی متقاضی مقایسه کرد. امری که بر ضرورت طراحی شاخص دانشجوی متقاضی به سرانه خوابگاهی توسط صندوق رفاه دانشجویان جهت سنجش نیاز واقعی دانشجویان دلالت دارد.

یکی از دلایل عدم توسعه خوابگاه متاهلین در برخی دانشگاه‌ها، فقدان زمین مناسب در نزدیکی دانشگاه جهت ساخت خوابگاه متاهلین است. به‌عنوان مثال دانشگاه شریف، خواجه نصیرالدین طوسی و الزهرا با چنین چالشی مواجه هستند. به‌نظر می‌رسد صندوق رفاه دانشجویان باید نسبت به مشخص شدن دلایل عدم توسعه خوابگاه متاهلین در هر دانشگاه مبتنی بر شرایط آن به‌صورت شفاف اقدام کند. این شفاف‌سازی نقش مهمی در نظارت و جهت‌بخشی به مطالبات ایفا خواهد کرد.

با توجه به اطلاعات ارسالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بخشی از ظرفیت افزایش یافته در رابطه با خوابگاه‌های متاهلین، مربوط به بازسازی خوابگاه‌ها یا تغییر کاربری سایر خوابگاه‌ها و تبدیل آنها به خوابگاه متاهلین است.

جدول ۶. وضعیت خوابگاه‌های متاهلین دانشگاه‌ها در مرحله بازسازی در سال ۱۴۰۲ [۱۰]

کد دستگاه	نام دستگاه	نام پروژه	زیر بنا (مترمربع)	تعداد واحد	پیشرفت فیزیکی
۱۱۴۵۰۰	دانشگاه تهران	بازسازی خوابگاه متاهلین بلوک ۴	۲۷۰۰	۴۶	۶۳
۱۱۵۱۰۰	دانشگاه شیراز	بازسازی خوابگاه شهید ۳	۲۱۹۳	۵۱	۹۰
۱۱۷۰۰۱	دانشگاه صنعتی جندی شاپور	تغییر کاربری و بازسازی خوابگاه متاهلین مهر	۹۶۰	۲۴	۷۰
۱۱۷۰۶۰	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان	تغییر کاربری و بازسازی خوابگاه متاهلین زیتون	۵۴۰	۹	۹۰
۱۱۷۱۰۰	دانشگاه گیلان	تغییر کاربری و بازسازی خوابگاه متاهلین کوی وحدت	۱۰۸۰	۱۸	۸۰
۱۲۲۹۰۰	دانشگاه هنر اسلامی تبریز	تغییر کاربری و بازسازی خوابگاه متاهلین نور	۱۶۰۰	۳۲	۸۰
	جمع کل		۹۰۷۳	۱۸۰	

همان‌طور که ملاحظه می‌شود؛ در مجموع ۱۸۰ واحد خوابگاه متاهلین در حال بازسازی است که عمده آنها از منظر پیشرفت فیزیکی وضعیت مناسبی دارند. این خوابگاه‌ها عمدتاً خوابگاه‌هایی هستند که تغییر کاربری داده‌اند. آنچه در این میان حائز اهمیت بوده، ضرورت رعایت پیوست فرهنگی برای تغییر کاربری‌های صورت گرفته است؛ به نحوی که این تغییرات صرفاً یک امر ظاهری و نمایشی نباشد و محیط تغییر کاربری داده شده به معنی واقعی کلمه با نیازهای زوجین متأهل دانشجویان تطبیق داشته باشد. به عنوان مثال در برخی از خوابگاه‌های تغییر کاربری داده شده سرویس بهداشتی مستقل در هر واحد وجود ندارد یا مجموعه فاقد مهد کودک است که این امر نشان از بی‌توجهی به نیازهای متفاوت دانشجویان متأهل با دانشجویان مجرد دارد. در مجموع مبتنی بر آمار فوق می‌توان وضعیت تغییرات زیربنایی خوابگاه‌های متاهلین از سال ۱۴۰۰ (زمان تصویب قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت) تا سال ۱۴۰۲ را به شرح زیر خلاصه کرد.

جدول ۷. وضعیت تحقق خوابگاه‌های متاهلین از سال ۱۴۰۰ تا کنون [۱۱]

	مترمربع	وضعیت خوابگاه‌های متاهلین
بالفعل	۳۰۱۱۹	خوابگاه‌های بهره‌برداری شده
	۹۰۷۳	بازسازی شده
بالقوه	۴۰۲۵۵۵	در دست احداث

نکته حائز اهمیت آنکه ۳۵ خوابگاه از مجموع ۷۶ خوابگاه متاهلین که مبتنی بر تکلیف قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در حال ساخت هستند (پیوست ۲)، پیشرفتی کمتر از ۱۰ درصد داشته‌اند؛ این امر بدین معناست که ۴۶ درصد پروژه‌ها هنوز مسیر زیادی تا بهره‌برداری دارند. **امری که بر ضرورت تخصیص بهینه اعتبارات و نظارت مستمر بر این فرایند تأکید دارد.**

با توجه به اینکه فرایند احداث، ساخت و بهسازی خوابگاه‌های متاهلین بسیار پرهزینه است و با هدف تحقق تبصره «۳» ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سال ۱۴۰۱ اقدام به امضای تفاهم‌نامه مشترک با وزارت راه و شهرسازی



جهت تأمین خوابگاه دانشجویان متأهل کرد. این طرح در ابتدا با هدف ساخت ۱۰۰ هزار واحد خوابگاه دانشجویی پیش‌بینی شده بود که در فرایند تصویب به ۲۰۰ هزار واحد افزایش یافت. باین حال جلسات کارشناسی با دفتر عمرانی وزارت علوم تحقیقات و فناوری و صندوق رفاه دانشجویان نشان می‌دهد این عدد مبتنی بر منابع و امکانات در اختیار دانشگاه‌ها تدوین نشده و به سختی ۲۰ هزار مورد آن قابل تحقق باشد.^۱ آنچه در این میان انتظار می‌رود وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به سمت آن گام بردارد، پیش‌بینی واقع‌گرایانه امکان تأمین خوابگاه‌های متأهلین مبتنی بر منابع در اختیار و امکانات پیش‌رو و همچنین آینده‌نگری وضعیت جذب دانشجویان در هر دانشگاه است؛ چراکه نتیجه طرح‌هایی که فقط روی کاغذ باقی می‌مانند و قابلیت اجرایی ندارند کاهش اعتماد جامعه هدف در طولانی مدت است. در ادامه تلاش شده مبتنی بر موارد احصا شده از جلسات تخصصی با کارشناسان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و فعالان این حوزه مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی این حوزه جهت بهبود فرایند ساخت، بهسازی و بازسازی خوابگاه‌های متأهلین بیان شود.

۵. چالش‌های پیش‌روی احداث و بهسازی خوابگاه‌های متأهلین در کشور

۱-۵. فقدان منابع پایدار جهت تأمین اعتبارات مورد نیاز احداث و بازسازی خوابگاه‌های متأهلین

یکی از چالش‌های پیش‌روی ساخت، تجهیز و بازسازی خوابگاه‌های متأهلین مسئله تأمین اعتبار آنهاست. با توجه به اینکه مبتنی بر نظر کارشناسان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، میانگین هزینه ساخت یک خوابگاه متأهلین برای هر مترمربع، ۲۵ میلیون تومان برآورد شده،^۲ مسئله تأمین اعتبار را می‌توان مهم‌ترین چالش پیش‌رو تلقی کرد. همان‌طور که ذکر شد در حال حاضر ۹۳ هزار دانشجوی متأهل در دانشگاه‌های دولتی ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری وجود دارد؛ در صورتی که یک‌سوم^۳ این دانشجویان نیازمند بهره‌مندی از خوابگاه باشند، به ۳۱ هزار واحد خوابگاه متأهلین نیاز خواهیم داشت. پیشتر نیز گفته شد در حال حاضر تنها ۱۷۴۲ واحد خوابگاه متأهلین در کشور وجود دارد، این بدین معناست که ۲۹ هزار و ۲۵۸ خوابگاه همچنان نیازمند ساخت هستند. اگر برای هر متر خوابگاه ۲۵ میلیون تومان هزینه نیاز باشد، اعتبار مورد نیاز جهت ساخت خوابگاه‌های ۶۰ متری - این مساحت به‌عنوان الگوی مطلوب خوابگاه متأهلی، از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مطرح شده - ۴۳ هزار میلیارد تومان خواهد بود که عدد قابل توجهی است.

جدول ۸. برآورد اعتبار مورد نیاز جهت ساخت خوابگاه‌های متأهلین

۲۵۰۰۰۰۰۰	هزینه ساخت هر مترمربع خوابگاه متأهلین (ارقام به تومان)
۲۹۲۵۸	برآورد تعداد خوابگاه‌های متأهلین مورد نیاز
۴۳۸۸۷۰۰۰۰۰۰۰۰	برآورد اعتبارات مورد نیاز جهت ساخت واحدهای ۶۰ متری (ارقام به تومان)

مأخذ: برآورد محقق.

۱. جلسه کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس با اداره کل نظارت بر طرح‌های عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و صندوق رفاه دانشجویان مورخ ۱۹ تیرماه ۱۴۰۳.
 ۲. این هزینه بدون در نظر گرفتن موتورخانه مرکزی و در صورت تعبیه پکیج و کولر آبی برای هر واحد و مبتنی بر مصاحبه با کارشناسان دفتر طرح‌های عمرانی وزارت علوم تحقیقات و فناوری برآورد شده است.
 ۳. پیش‌فرض نگارنده. این پیش‌فرض در حالت خوشبینانه در نظر گرفته شده است؛ چراکه در صورتی که کیفیت و کمیت خوابگاه متأهلی افزایش یابد، اقبال دانشجویان نیز به خوابگاه‌های متأهلی افزایش می‌یابد به‌ویژه آنکه وام و دیعه مسکن تنها یک‌بار پرداخت می‌شود و علاوه بر اینکه در مقایسه با افزایش قابل توجه اجاره‌بها در کلان‌شهرها پاسخ‌گو نیست پس از پایان تحصیل نیز به یک‌باره باید تسویه شود. به‌ویژه آنکه بازه سنی دانشجویان به‌نحوی است که احتمال اشتغال در آنها بسیار کم بوده و عموم پس از پایان تحصیل مشغول به کار می‌شوند و بنابراین در آمد مشخصی جهت اجاره‌بها ندارند.

اگرچه در متن ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مقرر شده بخشی از محل تأمین اعتبار این موضوع از محل یک درصد درآمد اختصاصی و تملک‌داری سرمایه‌ای لحاظ شود، اما با توجه به کمبود اعتبارات درآمد اختصاصی و فرسوده شدن بسیاری از دانشگاه‌ها، انجام چنین تعهدی عموماً در کنار سایر تکالیف محوله به دانشگاه‌ها، سبب می‌شود ساخت خوابگاه‌های متاهلین در اولویت هزینه کرد قرار نگیرد؛ مگر اینکه اعتبارات مجزایی برای این مسئله اختصاص یابد.

از سوی دیگر، مطابق تبصره «۱» ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت به دولت اجازه داده شده است سالیانه مطابق با قوانین بودجه سنواتی تا پنج سال مبلغ بیست هزار میلیارد اوراق مالی اسلامی منتشر شود تا جهت احداث، تکمیل، تجهیز و تأمین خوابگاه متاهلین هزینه گردد. در این راستا، براساس نامه ۱۱/۳۵۷۸۱ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱۹ وزارت علوم تحقیقات و فناوری به مرکز پژوهش‌های ملی سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ مبلغ ۳۵۰۰ میلیارد ریال به ردیف ۱۵۷۲۰۰۳۰۰ با عنوان «کمک به تکمیل خوابگاه‌های متاهلین» اختصاص داده شده که پاسخ‌گوی اعتبارات مورد نیاز جهت پروژه‌ها در دست احداث نخواهد بود.

علاوه بر این اگرچه مطابق ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت دانشگاه‌ها مکلفند ۱۰ درصد از درآمد اختصاصی و ۱۰ درصد از درآمد تملک‌داری سرمایه‌ای سالیانه مقرر در بودجه سنواتی را به خوابگاه متاهلین اختصاص دهند؛ با این حال این مسئله چندان تحقق نیافته است. از جمله دلایلی که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری پیش‌روی این عدم تحقق عنوان می‌کند، ناکافی بودن درآمد اختصاصی دانشگاه‌هاست. از سوی دیگر، با توجه به تخصیص اعتبارات تملک‌داری سرمایه‌ای به صورت قطره چکانی، وابسته کردن ساخت، احداث و بازسازی خوابگاه‌ها به این درآمد منجر به طولانی شدن فرایند اجرا، ایجاد مشکلات قراردادی و تحمیل هزینه مضاعف خواهد شد [۱۰].

نکته مهم آنکه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۴۰۲ [۱۱] که از سوی دیوان محاسبات تهیه شده در خصوص بند «الف» تبصره «۹» قانون بودجه ۱۴۰۲ و ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت با موضوع هزینه کرد حداقل ده درصد (۱۰٪) از درآمد اختصاصی و ۱۰ درصد (۱۰٪) از اعتبارات تملک‌داری سرمایه‌ای کلیه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به احداث، تکمیل، تأمین و تجهیز خوابگاه‌های متاهلین نشان می‌دهد بسیاری از دانشگاه‌های ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا این بند را اجرایی نکرده‌اند و یا کمتر از میزان یک درصد ذکر شده در قانون،^۱ منابع خود را اختصاص داده‌اند.

نگاهی به گزارش یاد شده نشان می‌دهد؛ در مجموع دانشگاه‌های ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ۱۷۳ میلیارد تومان از منابع یک درصد درآمد اختصاصی و تملک‌داری سرمایه‌ای خود را به موضوع خوابگاه‌های متاهلین اختصاص داده‌اند. علاوه بر این، تنها ۳۸ دانشگاه اقدام به اختصاص منابع یاد شده کرده‌اند و سایر دانشگاه‌ها مفاد این حکم را رعایت نکرده‌اند (برای اطلاع بیشتر از عنوان دانشگاه‌هایی که منابع خود را اختصاص داده‌اند و میزان این اعتبار به پیوست ۳ مراجعه کنید).

نکته قابل تأمل دیگر در این بخش، منوط شدن هزینه کرد از محل اعتبارات درآمد اختصاصی و تملک‌داری سرمایه‌ای برای ساخت خوابگاه جدید به تصویب هیئت‌امانی دانشگاه‌هاست که این مسئله نیز عموماً به علت عدم همراهی کافی تحقق نمی‌یابد [۱۰].
بر این اساس عدم تأمین **منابع پایدار** جهت ساخت و تجهیز خوابگاه‌های متاهلین جدی‌ترین مانع در این مسیر به‌شمار می‌آید.

۲-۵. فقدان زمین مورد نیاز جهت ساخت خوابگاه‌های متاهلین در برخی دانشگاه‌های مادر

اگرچه مسئله تأمین زمین مناسب، مشکل تمامی دانشگاه‌های کشور نیست، اما در برخی از دانشگاه‌ها به‌ویژه دانشگاه‌هایی که در پردیس واقع نشده‌اند و همچنین دانشگاه‌های واقع در شهرهای بزرگ، تأمین زمین مناسب جهت ساخت خوابگاه یک مسئله جدی است به‌ویژه آنکه فاصله خوابگاه متاهلین از محل دانشگاه نباید زیاد باشد و امکان رفت‌وآمد آسان دانشجویان به آن فراهم شود. این مسئله در برخی از دانشگاه‌ها همچون دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی، الزهراء، شریف و امیرکبیر به‌عنوان یک مانع جدی جهت ساخت خوابگاه متاهلین ذکر شده است.

۱. دانشگاه‌های تفرش، گیلان، علم و فناوری مازندران، تبریز، مراغه، سهند، فردوسی مشهد، نیشابور، ایلام، یاسوج، بین‌المللی امام خمینی (ره) قزوین، بزرگساز، صنعتی اراک و صنعتی قوچان و مجتمع آموزش عالی اسفرا این به‌رغم اختصاص بخشی از منابع درآمد اختصاصی و تملک‌داری سرمایه‌ای خود به خوابگاه متاهلین، کمتر از میزان مقرر در مفاد حکم این بند از درآمد اختصاصی و اعتبارات تملک‌داری سرمایه‌ای خود جهت احداث، تکمیل و تجهیز خوابگاه‌های متاهلین اختصاص داده‌اند.



امری که نیازمند تدبیری ویژه- به‌عنوان مثال استفاده از ساختمان‌های مازاد دستگاه‌های اجرایی مطابق آیین‌نامه اجرایی مولدسازی دارایی‌های دولت- در خصوص دانشگاه‌هایی است که با کمبود زمین جهت خوابگاه‌های متاهلین مواجه هستند، می‌باشد.

۳-۵. فقدان پیوست آینده‌پژوهی جهت احصای نیاز دانشگاه‌ها به خوابگاه متاهلین

یکی از بیش‌نیازهای مهم جهت ساخت خوابگاه متاهلین که در متن قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت نیز به‌طور ضمنی مورد تأکید قرار گرفته، مسئله نیازسنجی جهت تأمین خوابگاه متاهلین است. با توجه به بالا بودن هزینه‌های ساخت، نگهداری و استهلاک این فضاها، ضرورت دارد هر دانشگاه قبل از ساخت خوابگاه نسبت به برآورد حجم دانشجویان خود در ۱۰ سال آینده به‌عنوان پیوست پروژه اقدام کند. به‌عبارت دیگر، با توجه به شواهد موجود از کاهش تمایل به ثبت نام در برخی از دانشگاه‌ها، ضرورت دارد این برآورد صورت پذیرد که آیا فرایند جذب دانشجویان طی ۱۰ سال آینده در هر دانشگاه کاهش خواهد بود یا خیر؟ در مقابل طبیعتاً برخی از دانشگاه‌ها همچون دانشگاه‌های مادر یا مرکز استان، همواره مورد استقبال دانشجویان بوده و نیاز به احداث و توسعه خوابگاه‌های متاهلین در آنها کاهش نخواهد یافت. بدین ترتیب آنچه انتظار بود در کنار تعهد به ساخت ۲۰۰ هزار خوابگاه متاهلین توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ارائه می‌شد؛ پیوست آینده‌پژوهی با توجه به هرم سنی کشور و روند ثبت نام در دانشگاه بود که در عمل تحقق نیافته است.

۴-۵. فقدان آیین‌نامه در خصوص چگونگی اولویت‌بندی بین ساخت خوابگاه‌های متاهلین با اعطای وام ودیعه مسکن

در حال حاضر دو امکان از سوی نظام حکمرانی جهت رفع مسائل مرتبط با موضوع مسکن دانشجویان متاهل ارائه شده است: الف) ساخت و بازسازی خوابگاه متاهلین، ب) وام ودیعه مسکن دانشجویان متاهل. این دو موضوع در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت ذیل مواد (۷) و (۸) دیده شده که براساس اعلام صندوق رفاه دانشجویان میزان وام ودیعه مسکن دانشجویان متاهل در حال حاضر به شرح زیر است.

جدول ۹. میزان وام ودیعه مسکن [۱۲]

وام مسکن	مقطع تحصیلی
تهران: ۲۰۰ میلیون تومان	همه مقاطع تحصیلی (یک‌بار پرداخت در طول هر مقطع)
کلان‌شهرها: ۱۵۰ میلیون تومان	
سایر شهرها: ۱۰۰ میلیون تومان	

با توجه به محدودیت‌های پیش‌رو جهت ساخت خوابگاه متاهلین به‌نظر می‌رسد یکی از امکان‌ها، اولویت‌بندی استان‌ها و دانشگاه‌های کشور بین دو سیاست حمایتی فوق، یعنی ساخت خوابگاه یا اعطای وام ودیعه مسکن متاهلین است. به‌نحوی که در مناطقی که ساخت خوابگاه متاهلین چندان منطقی به‌نظر نمی‌رسد (براساس نظام عرضه و تقاضا و بازدهی اقتصادی، شاخص دانشجوی متقاضی و مسائل فرهنگی و اجتماعی حاکم بر مناطق مختلف کشور) اولویت با وام ودیعه مسکن قرار گیرد. با این حال، در حال حاضر شاخص عملیاتی و ملی در خصوص نظام اولویت‌بندی بین اعطای وام ودیعه مسکن و ساخت خوابگاه وجود ندارد.

در توضیح این مسئله باید گفت در سال‌های اخیر، کاهش تعداد دانشجویان در بسیاری از رشته‌ها به دلایلی مانند تغییرات جمعیتی، تغییر نگاه اجتماعی- اقتصادی یا تغییر در سیاست‌های آموزشی، منجر به کاهش تقاضا برای خوابگاه‌های دانشجویی، از جمله خوابگاه‌های متاهلی شده است. بر این اساس در شهرهای میانی و کوچک، تأمین مسکن برای اقشار دانشجویی می‌تواند از طریق سیاست‌هایی همچون ارائه وام ساخت، ودیعه مسکن اثربخش‌تر و پایدارتر از ایجاد خوابگاه‌های متاهلی باشد. این رویکرد، علاوه بر کاهش فشار بر زیرساخت‌های دانشگاهی، آزادی عمل در انتخاب مسکن براساس نیازهای شخصی و خانوادگی دانشجویان، کاهش هزینه‌های احداث خوابگاه، تقویت بازار

مسکن محلی و ... را به همراه داشته باشد. به‌ویژه آنکه از منظر فرهنگی این پیش‌فرض محتمل است که در شهرهای کوچک علاقه کمتری به سکونت در خوابگاه‌های متاهلی که عموماً مساحت ناچیزی دارند، وجود دارد.

به عبارت دیگر، نظر به اینکه اجاره مسکن در شهرهای کوچک از ساخت خوابگاه برای دولت به صرفه‌تر و امکان‌پذیرتر است و همچنین پیش‌بینی کاهش تعداد دانشجویان در شهرستان‌ها و امکان مستهلک شدن زیرساخت‌های مرتبط با خوابگاه به‌نظر می‌رسد باید سیاست متمایزی نسبت به شهرستان‌های مختلف با توجه به تقاضای دانشجویان در خصوص ساخت خوابگاه متاهلی و یا اعطای وام ودیعه مسکن از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اخذ شود.

توجه به این نکته ضروری است که وام ودیعه مسکن تنها یک‌بار در هر مقطع تحصیلی به دانشجویان اختصاص می‌یابد؛ با توجه به ناچیز بودن رقم وام در کلان‌شهرها در مقایسه با مبلغ اجاره واقعی یک واحد مسکونی و رشد مستمر اجاره‌بها به‌نظر می‌رسد در صورتی که دانشجوی متاهل، متقاضی خوابگاه متاهلی بوده، اما قادر به دریافت آن نشده، اعطای وام ودیعه مسکن فقط برای یک‌بار در هر مقطع تحصیلی نمی‌تواند پاسخ‌گوی نیاز دانشجویان باشد و بر این اساس بازنگری در قوانین اعطای وام ودیعه مسکن - از حیث نحوه بازپرداخت، میزان و یا تعداد دریافت آن - ضروری است.

۵-۵. بالا بودن میانگین عمر سنی خوابگاه‌های متاهلین در کشور

همان‌طور که در جدول ۲ بیان شد تعداد بلوک‌های خوابگاه‌های متاهلین از ۲۷ مورد در سال ۱۳۹۷ به ۳۸ مورد در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است. با این حال، نکته قابل توجه در این زمینه بالا بودن میانگین عمر سنی خوابگاه‌های متاهلین بوده، به‌نحوی که مبتنی بر اذعان کارشناسان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بررسی اطلاعات ارسالی از سوی دانشگاه‌ها به صندوق رفاه دانشجویان، متوسط عمر خوابگاه‌های متاهلین موجود حدود ۲۹ سال است. این بدین معناست که بسیاری از خوابگاه‌های موجود از حیث شرایط مناسب زندگی برای زوجین جوان دانشجویی از کیفیت مناسبی برخوردار نیستند و به دلیل قدمت بالا و عدم بازسازی و بهسازی فضاهای خوابگاه‌های متاهلین در برخی دانشگاه‌ها قابل سکونت نبوده و یا مورد استقبال قرار نمی‌گیرند. بر این اساس آنچه در حوزه خوابگاه‌های متاهلین مورد توجه بوده علاوه بر مسئله کمیت، موضوع کیفیت خوابگاه‌ها نیز است. با توجه به مطالب فوق، وزارت علوم تحقیقات و فناوری علاوه بر افزایش ظرفیت خوابگاه‌های موجود، بهسازی خوابگاه‌ها را نیز باید در دستور کار قرار دهد. با این حال، همان‌طور که در جدول ۶ نیز ذکر شد؛ عمدتاً شاهد تغییر کاربری خوابگاه‌ها از مجردی به متاهلی هستیم و خوابگاه‌های متاهلین موجود کمتر مورد بازسازی قرار می‌گیرند.

۵-۶. طولانی بودن صف انتظار جهت دریافت خوابگاه متاهلین

یکی دیگر از چالش‌هایی که به کرات از سوی دانشجویان متاهل مورد اشاره قرار گرفته، طولانی بودن صف انتظار جهت دریافت خوابگاه متاهلین به علت ظرفیت کم خوابگاه‌ها در نسبت با دانشجویان متاهل است. همان‌طور که ذکر شد؛ به‌رغم وجود ۹۳ هزار دانشجوی متاهل در دانشگاه‌های دولتی ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در کل کشور تنها ۳۸ بلوک خوابگاه متاهلین با ظرفیت یک هزار و ۷۴۲ نفر وجود دارد. این مسئله منجر به افزایش تعداد افراد در صف انتظار دریافت خوابگاه شده است.

این مسئله برای دانشجویان دوره کارشناسی ارشد و دکتری که مدت زمان تحصیل آنها کوتاه‌تر نیز است، چالش بیشتری را رقم زده چرا که ممکن است تا وقتی که نوبت به دانشجوی متاهل جهت دریافت خوابگاه متاهلین برسد زمان دانشجویی فرد نیز به اتمام برسد.

۵-۷. کمبود امکانات اولیه در خوابگاه‌های متاهلین

یکی دیگر از چالش‌هایی که از سوی دانشجویان مورد اشاره قرار گرفته، فقدان امکانات کافی در برخی خوابگاه‌های متاهلین به‌ویژه برای دانشجویان متاهل دارای فرزند است. نبود مهد کودک، امکانات ورزشی، قدیمی بودن تأسیسات (سیستم‌های حرارتی، برودتی و لوله‌کشی‌ها و ...)، کوچک بودن مساحت برخی از خوابگاه‌های قدیمی، فقدان اتاق مطالعه و ... بخشی از این کمبود امکانات را تشکیل می‌دهد. علاوه بر این، در برخی از خوابگاه‌هایی که تغییر کاربری از مجردی به خوابگاه متاهلین داده شده، به‌عنوان مثال سرویس بهداشتی داخل سوئیت وجود ندارد و زوجین به ناچار باید از سرویس بهداشتی مشترک استفاده کنند که این مسئله چالش‌هایی را برای زوجین ایجاد کرده است. به‌رغم

اینکه در تبصره «۵» ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت بر ضرورت پیوست فرهنگی برای خوابگاه متاهلین تأکید شده، اما همچنان این چالش‌ها به چشم می‌خورد.^۱

علاوه بر این کوچک بودن فضای خوابگاه‌ها محدودیت‌هایی را به لحاظ خرید وسایل منزل برای دانشجویان متاهل ایجاد کرده است.

۸-۵. عدم نقش آفرینی دانشجویان در مدیریت خوابگاه و بی‌توجهی به نگهداشت بهینه آن

یکی از چالش‌هایی که منجر به افزایش فرایند استهلاک خوابگاه‌های متاهلین شده، عدم نقش آفرینی دانشجویان در خوابگاه و فرایند نگهداشت آن است. استفاده از ظرفیت خود دانشجویان در مدیریت خوابگاه‌های متاهلین این امکان را به وجود خواهد آورد تا علاوه بر نگهداشت بهتر خوابگاه، نیازهای آنها بهتر دیده شده و متناسب با آن طراحی مناسب‌تری صورت گیرد.

۹-۵. ضعف بهره‌مندی از مشاوره‌های تخصصی در فرایند ساخت خوابگاه

یکی از چالش‌های قابل ذکر در فرایند ساخت و تجهیز خوابگاه‌های متاهلین، بالا بودن تمایل به کار عمرانی در دستگاه‌ها بدون توجه به اثربخشی و انجام مطالعات پشتیبان از حیث هزینه و فایده است. به عنوان مثال یکی از ضرورت‌های مهم در فرایند طراحی و ساخت خوابگاه‌های متاهلین بهره‌مندی از مشاوره‌های مستمر فنی است. با این حال مبتنی بر نکات مطرح شده در جلسات با مدیران صندوق رفاه دانشجویان و معاونت عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به علت فقدان دفتر فنی در دانشگاه‌ها، هزینه ساخت یک خوابگاه متاهلین در بسیاری از موارد بسیار بیشتر از هزینه واقعی است که می‌توانست صورت گیرد.^۲

۱۰-۵. ضعف در نظام استخراج داده‌های مرتبط با دانشجویان متاهل و متقاضیان خوابگاه متاهلی

یکی از چالش‌هایی که در رابطه با موضوع خوابگاه‌های متاهلین و نیازسنجی در این رابطه مطرح است، مسئله خوداظهاری آماری و عدم به‌روزرسانی آمار و اطلاعات مرتبط با تعداد دانشجویان متاهل است. همان‌طور که پیشتر نیز گفته شد مرجع اعلام تعداد دانشجویان متاهل در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی است. با این حال نکته قابل توجه آنکه سنجش وضعیت تأهل، مبتنی بر خوداظهاری دانشجویان و صرفاً در زمان ثبت نام اولیه دانشجویان در دانشگاه به دست می‌آید و به صورت مستمر به‌روزرسانی نمی‌شود. همین مسئله سبب شده دو چالش در این زمینه شکل گیرد:

- اول آنکه، امکان ارزیابی اثربخشی خدمات رفاهی دانشگاه بر متاهل شدن دانشجویان به علت فقدان نظام آماری با چالش مواجه است.

- دوم آنکه، با توجه به ضرورت وجود آمار جهت سنجش میزان نیاز به خوابگاه متاهلین، عدم به‌روزرسانی داده منجر به **ضعف در برآورد مناسبی از نیاز به خوابگاه‌های متاهلین** می‌شود.

علاوه بر این، آمار واضحی از متقاضیان خوابگاه متاهلی و درصد درخواست‌های دانشجویانی که موفق به دریافت خوابگاه می‌شوند در مقایسه با کسانی که پشت نوبت هستند به تفکیک جنسیت و وضعیت بومی و غیربومی در دسترس نیست. علاوه بر این، در حال حاضر آمارهای مرتبط با تعداد خوابگاه‌های متاهلی و ظرفیت آنها از طرف دانشگاه‌ها اعلام می‌شود و ممکن است با کم‌شماری مواجه باشد. با توجه به اهمیت این داده‌ها لازم است نسبت به تهیه آمارهای مرتبط با این حوزه در یک سامانه مشخص و متمرکز اقدام شود.

۱۱-۵. فقدان آیین‌نامه در خصوص چگونگی واگذاری خوابگاه‌های متاهلین به دانشجویان متقاضی

یکی از مهم‌ترین چالش‌ها در حوزه خوابگاه‌های متاهلین، فقدان آیین‌نامه مشخص در خصوص شرایط واگذاری خوابگاه است. در حال حاضر با توجه به کم بودن تعداد دانشگاه‌های بهره‌مند از خوابگاه متاهلی، هر دانشگاه شرایط متفاوتی را برای دریافت خوابگاه تعیین کرده است؛

۱. تبصره «۵»-وزارت‌خانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند ظرف ۶ ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون پیوست‌های فرهنگی احداث خوابگاه‌های متاهلین را مبتنی بر نظام‌نامه پیوست فرهنگی طرح‌های مهم و کلان کشور مصوب ۱۳۹۲/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی تهیه و با تصویب وزیر مربوط به دانشگاه‌های مرتبط ابلاغ نمایند.

۲. جلسه کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس با اداره کل نظارت بر طرح‌های عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و صندوق رفاه دانشجویان مورخ ۱۹ تیرماه ۱۴۰۳.

به‌عنوان مثال در برخی از دانشگاه‌ها اختصاص خوابگاه صرفاً برای دانشجوی متأهل دوره دکتری است. اگرچه اعمال شرایط واحد برای تمامی دانشگاه‌ها به شکل واحد منطقی نیست و مناسب‌تر است هر دانشگاه مبتنی بر مقتضیات فرهنگی، بومی و زیرساختی خود در این مسئله ورود کند، اما به‌نظر می‌رسد تعیین شروط اصلی، نحوه اولویت‌بندی و نحوه امتیازدهی باید در یک آیین‌نامه کلی توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اعلام و سپس شیوه‌نامه‌ها به خود دانشگاه‌ها واگذار شود. این مسئله نقش مهمی در کاهش رفتار سلیقه‌ای برخی دانشگاه‌ها در اختصاص خوابگاه و افزایش شفافیت خواهد داشت.

۶. جمع‌بندی و پیشنهادها

با توجه به افزایش هزینه‌های شروع زندگی و به‌ویژه سهم قابل توجه هزینه‌های مسکن برای زوج‌های جوان، یکی از راهکارهای پیش‌روی نظام حکمرانی جهت ترویج ازدواج جوانان، حمایت از ساخت و بازسازی خوابگاه‌های متاهلین است. این حمایت علاوه بر ترویج ازدواج در سنین جوانی نقش مهمی در ترویج فناوری و ساده‌زیستی در شروع زندگی خواهد داشت. اگرچه در قوانین مختلف موضوع خوابگاه‌های متاهلین مورد توجه قرار گرفته، باین حال تا پیش از تصویب قانون حمایت خانواده و جوانی جمعیت در سال ۱۴۰۰، اهتمام جدی به این مسئله دیده نمی‌شد و عمده تمرکز دانشگاه‌ها بر ساخت خوابگاه مجردی بود. بخشی از این مسئله به علت سیاست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مبنی بر جایگزینی تسهیلات و دیعه مسکن به جای خوابگاه متاهلین بوده است. باین وجود، این تسهیلات پاسخ‌گوی هزینه اجاره‌بهای دانشجویان متأهل به‌ویژه در کلان‌شهرها نیست.

داده‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نشان می‌دهد؛ به‌رغم وجود ۹۳ هزار ۹۰۵ نفر دانشجوی متأهل در دانشگاه‌های دولتی ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در کل کشور تنها ۳۸ بلوک خوابگاه متاهلین با ظرفیت یک هزار و ۷۴۲ نفر وجود دارد. این بدین معناست که از هر ۱۰۰ دانشجوی متأهل در کشور تنها برای دو نفر خوابگاه متاهلین در دسترس بوده که نشان‌دهنده ظرفیت بسیار ناچیز خوابگاه‌های متاهلین در مقایسه تعداد دانشجویان متأهل است.

علاوه بر این تا سال ۱۴۰۰، سرانه هر مترمربع خوابگاه متاهلین نسبت به دانشجویان متأهل بسیار ناچیز (کمتر از یک مترمربع برای هر دانشجوی متأهل) در نظر گرفته شده است؛ به‌نحوی که ۶۰ درصد دانشگاه‌های دولتی کشور فاقد خوابگاه متاهلین هستند. افزون بر این، بسیاری از دانشگاه‌های مهم و تراز اول کشور نیز فاقد خوابگاه متاهلین بوده که در این میان دانشگاه‌هایی همچون دانشگاه الزهراء، بوعلی سینا، شهید چمران اهواز، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه شاهد، دانشگاه علم و صنعت ایران از این قبیل هستند.

همچنین، مبتنی بر نتایج ارزیابی و رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و براساس شاخص خدمات اجتماعی زیرساخت و تسهیلات، از بین دانشگاه‌هایی که ۱۰ رتبه اول را کسب کرده‌اند، دانشگاه‌های کردستان، الزهراء، علامه طباطبائی، شهید چمران اهواز فاقد خوابگاه متاهلین بوده‌اند. امری که نشان می‌دهد بهره‌مندی از خوابگاه متاهلین وزن قابل توجهی را در این شاخص ندارد و نیازمند بازنگری است.

اگرچه به‌واسطه ابلاغ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، وضعیت احداث و افزایش زیربنای خوابگاه‌های متاهلین در دانشگاه‌ها افزایش یافته است، باین حال عدم افزایش زیربنا در برخی از دانشگاه‌ها همچون دانشگاه صنعتی شریف، دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشگاه ولایت، دانشگاه زابل، دانشگاه کاشان، دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی، دانشگاه صنعتی اسفراين، دانشگاه صنعتی همدان پس از ابلاغ قانون (از ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲) به‌رغم بالا بودن نسبت دانشجویان متأهل در آنها محل سؤال است.

از جمله چالش‌های پیش‌روی دانشگاه‌ها در تحقق ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت می‌توان به فقدان منابع پایدار جهت تأمین اعتبارات مورد نیاز احداث و بازسازی خوابگاه‌های متاهلین، نبود زمین مورد نیاز جهت ساخت خوابگاه‌های متاهلین در برخی دانشگاه‌های مادر، فقدان پیوست آینده‌پژوهی جهت احصای نیاز دانشگاه‌ها به خوابگاه متاهلین، بالا بودن میانگین عمر سنی خوابگاه‌های متاهلین در کشور، طولانی بودن صف انتظار جهت دریافت خوابگاه متاهلین، کمبود امکانات اولیه در خوابگاه‌های متاهلین، عدم نقش آفرینی دانشجویان در خوابگاه و بی‌توجهی به نگهداشت بهینه آن، ضعف در بهره‌مندی



از مشاوره‌های تخصصی در فرایند ساخت خوابگاه، ضعف نظام استخراج داده‌های مرتبط با دانشجویان متأهل (ابتنای وضعیت تأهل به خوداظهاری دانشجویان و فقدان شاخص در خصوص نیاز واقعی دانشجویان به خوابگاه متأهلی)، فقدان آیین‌نامه در خصوص چگونگی اولویت‌بندی بین ساخت خوابگاه‌های متأهلین و اعطای وام و دیعه مسکن اشاره کرد.

با توجه به مطالب فوق پیشنهاد‌های زیر به منظور اصلاح فرایند طراحی و ساخت خوابگاه‌های متأهلین حائز اهمیت است:

- اصلاح فرایند ثبت وضعیت تأهل دانشجویان و ضرورت به‌روزرسانی آن در ابتدای هر نیم‌سال از طریق اتصال به داده‌های ثبت احوال (مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)،
- الزام به تهیه پیوست آینده‌پژوهی، آمایش سرزمین و انجام مطالعات توجیهی و پشتیبان قبل از اعطای مجوز ساخت خوابگاه متأهلین (اداره کل نظارت بر طرح‌های عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با همکاری دانشگاه‌ها)،
- ضرورت تدوین آیین‌نامه در خصوص نحوه اولویت‌بندی بین ساخت خوابگاه‌های متأهلین و پرداخت ودیعه مسکن در دانشگاه‌های استان‌های مختلف مبتنی بر اولویت‌بندی ساخت خوابگاه متأهلین در دانشگاه‌های مراکز استان و پرداخت وام و دیعه مسکن و برای دانشگاه‌های خارج از مرکز استان (صندوق رفاه دانشجویان و اداره کل نظارت بر طرح‌های عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)،
- تدوین آیین‌نامه «شرایط واگذاری خوابگاه به دانشجویان متأهل و نحوه اولویت‌بندی متقاضیان با حفظ استقلال دانشگاه‌ها» جهت تعیین برخی از شرایط مبتنی بر شرایط بومی و ظرفیت‌های موجود به منظور افزایش شفافیت و نظارت‌پذیری بیشتر (صندوق رفاه دانشجویان)،
- ضرورت پیش‌بینی اعتبارات مورد نیاز ساخت و تجهیز خوابگاه‌های متأهلین در ردیفی مستقل و متمرکز در بودجه سنواتی ذیل وزارت علوم تحقیقات و فناوری (سازمان برنامه و بودجه)،
- ضرورت انجام استطاعت‌سنجی جهت اولویت‌بندی دانشجویان در اعطای خوابگاه متأهلین به دانشجویان متأهل (صندوق رفاه دانشجویان)،
- تغییر در شاخص‌های سنجش رتبه‌بندی دانشگاه‌ها بر اساس شاخص خدمات اجتماعی زیر ساخت و تسهیلات و ضریب دادن به خوابگاه متأهلین در آن،
- طراحی سند دانشگاه دوستانه خانواده برای ارتقا و توسعه امکانات رفاهی دانشجویان متأهل (صندوق رفاه دانشجویان)،
- سیاستگذاری تشویقی - حمایتی برای تقویت خوابگاه‌های متأهلین خودگردان، مشارکتی و خیرساز (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، بانک مرکزی، وزارت راه و شهرسازی و سازمان برنامه و بودجه کشور)،
- استفاده از ظرفیت قوانین دیگر همچون ماده (۴) قانون جهش تولید مسکن برای ساخت خوابگاه‌های متأهلین جهت بهره‌مندی از تسهیلات پرداختی نظام بانکی (وزارت راه و شهرسازی)،
- واگذاری ساختمان‌ها و املاک مازاد دولتی به دانشگاه‌ها مبتنی بر آیین‌نامه مولدسازی دارایی‌های دولت برای تغییر کاربری به خوابگاه متأهلین (وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت راه و شهرسازی)،
- ضرورت تأمین زمین خوابگاه‌های متأهلین برای دانشگاه‌هایی که با تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در حوزه تأمین زمین در جوار دانشگاه با چالش مواجه هستند (وزارت راه و شهرسازی)،
- معافیت دانشگاه‌ها از پرداخت عوارض ساختمان خوابگاه‌های متأهلی به شهرداری‌ها،
- استفاده از ظرفیت ساختمان‌ها و املاک واحدهای خالی از دانشجویان دانشگاه پیام‌نور از طریق تهاتر یا سایر عقود شرعی با بخش خصوصی و غیردولتی جهت توسعه خوابگاه‌های دانشجویی،
- استفاده از شرکت‌های دانش‌بنیان و مهندسان مشاور ذی صلاح جهت طراحی معماری خوابگاه‌های متأهلی و مبلمان سبک، کم‌حجم در خوابگاه متأهلین با توجه به کوچک بودن آنها (اداره کل نظارت بر طرح‌های عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری).



جدول ۱ پیوست. وضعیت تأهل دانشجویان مؤسسات آموزش عالی دولتی ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دستگاه اجرایی	نام مؤسسه آموزش عالی	متاهل	مجرد	مطلقه	نامشخص	همسر فوت شده	جمع کل
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	پژوهشکده علوم و صنایع غذایی	۴۱	۲۲				۳۶
	پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله	۳۸	۹۰				۱۲۸
	پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران	۳۳	۱۳۶				۱۶۹
	پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی	۸	۱۶		۱		۲۵
	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	۴۱	۴				۴۵
	پژوهشگاه دانش‌های بنیادی	۱۲	۵۳				۶۵
	پژوهشگاه شیمی و مهندسی شیمی ایران	۵۴	۹۶		۱		۱۵۱
	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	۲۷	۴۰		۶۳		۱۳۰
	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران	۲	۳				۵
	پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست‌فناوری	۶۹	۱۰۹				۱۷۸
	پژوهشگاه مواد و انرژی	۴۳	۱۲۶				۱۶۹
	پژوهشگاه هوا فضا	۳۸	۳۰				۶۸
	دانشکده علوم انسانی و هنر حضرت معصومه (س)	۱۷۴	۱۳۸۸	۶	۷۹		۱۶۴۷
	دانشکده فنی و مهندسی گرمسار	۱۰	۵۱۱		۴۲۶		۹۴۷
	دانشکده فنی و مهندسی لار	۲۰	۵۱۳				۵۳۳

جمع کل	همسر فوت شده	نامشخص	مطلقه	مجرد	متاهل	نام مؤسسه آموزش عالی	دستگاه اجرایی
۷۶۱				۶۶۸	۹۳	دانشکده کشاورزی و دامپروری تربیت جام	
۶۹۸۹		۱۷		۶۰۷۲	۹۰۰	دانشگاه اراک	
۲۶۶۸		۱۳		۲۲۶۳	۳۹۲	دانشگاه اردکان	
۱۳۱۰۳		۷۰۷۷	۱۲	۴۶۸۳	۱۳۳۱	دانشگاه ارومیه	
۱۶۱۵۲		۳۱		۱۳۷۷۵	۲۳۴۶	دانشگاه اصفهان	
۹۳۹۴		۱۷		۷۹۷۵	۱۴۰۲	دانشگاه الزهرا	
۵۳۲۴		۲۰۸۸		۲۹۵۱	۲۸۵	دانشگاه آیت‌الله العظمی بروجردی (ره)	
۲۶۷۵		۱۰		۲۲۳۲	۴۳۳	دانشگاه آیت‌الله العظمی حائری میبد	
۱۰۴۲۰		۲۱۷۹		۶۸۸۸	۱۳۵۳	دانشگاه ایلام	
۴۵۸۰		۱۳		۴۰۳۴	۵۳۳	دانشگاه بجنورد	
۸۵۲		۱۷		۷۷۵	۶۰	دانشگاه بزرگمهر قائنات	
۲۶۱۵				۲۵۹۲	۲۳	دانشگاه بناب	
۹۷۰۰		۹۱		۸۵۱۴	۱۰۹۵	دانشگاه بوعلی سینا	
۱۳۲۲۶	۱		۴	۱۰۹۵۹	۲۲۶۲	دانشگاه بیرجند	
۶۶۱۶		۸		۵۶۷۲	۹۳۶	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)	
۲۵۵۹۹				۱۸۳۲۹	۷۲۷۰	دانشگاه تبریز	
۶۵۹				۴۵۲	۲۰۷	دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته کرمان	
۱۵۳۲				۱۴۹۱	۴۱	دانشگاه تخصصی فناوری‌های نوین آمل	

دستگاه اجرایی	نام مؤسسه آموزش عالی	متأهل	مجرد	مطلقه	نامشخص	همسر فوت شده	جمع کل
	دانشگاه تربیت حیدریه	۲۵۸	۱۷۷۰	۵		۲	۲۰۳۵
	دانشگاه تربیت مدرس	۲۷۱۱	۷۴۱۴				۱۰۱۲۵
	دانشگاه تفرش	۱۱۷	۱۵۵۶				۱۶۷۳
	دانشگاه تهران	۸۶۲۹	۳۵۵۴۴		۲۰۸		۴۴۳۸۱
	دانشگاه جامع انقلاب اسلامی	۱۶	۲۰		۱		۳۷
	دانشگاه جهرم	۱۵۱	۱۷۵۳				۱۹۰۴
	دانشگاه جیرفت	۳۰۷	۱۸۳۷		۲۱۳۵		۴۲۷۹
	دانشگاه حکیم سبزواری	۱۳۸۶	۶۴۳۳	۲۶		۳	۷۸۴۸
	دانشگاه خلیج فارس	۹۴۲	۵۳۹۶	۲۷	۹۶	۶	۶۴۶۷
	دانشگاه خوارزمی	۱۴۹۱	۹۴۲۰		۷		۱۰۹۱۸
	دانشگاه دامغان	۱۸۵	۳۲۵۷		۲۵۹		۳۷۰۱
	دانشگاه دریاوردی و علوم دریایی چابهار	۲۸۰	۱۳۸۵		۵		۱۶۷۰
	دانشگاه رازی	۱۲۳۱	۹۰۰۱		۴۵۰		۱۰۶۸۲
	دانشگاه زابل	۱۷۶	۵۷۵۶		۶۷۰۵		۱۲۶۳۷
	دانشگاه زنجان	۱۳۹۹	۸۸۸۲				۱۰۲۸۱
	دانشگاه سلمان فارسی	۸۰	۱۱۴۹				۱۲۲۹
	دانشگاه سمنان	۱۲۸۴	۱۱۲۲۱				۱۲۵۰۵

جمع کل	همسر فوت شده	نامشخص	مطلقه	مجرد	متاهل	نام مؤسسه آموزش عالی	دستگاه اجرایی
۱۱۳۵		۱۱۲		۹۵۳	۷۰	دانشگاه سیدجمال‌الدین اسدآبادی	
۶۷۶۴		۴۶		۵۳۷۰	۱۳۴۸	دانشگاه سیستان و بلوچستان	
۶۲۶۳		۱۴۰		۵۶۸۸	۴۳۵	دانشگاه شاهد	
۶۸۲۶				۵۸۹۳	۹۳۳	دانشگاه شهرکرد	
۱۲۵۵۹		۳۱۳		۱۰۸۰۳	۱۴۴۳	دانشگاه شهید باهنر کرمان	
۱۷۰۶۱		۳		۱۴۶۶۲	۲۳۹۶	دانشگاه شهید بهشتی	
۱۲۷۶۰				۱۱۱۷۳	۱۵۸۷	دانشگاه شهید چمران اهواز	
۷۵۳۶				۶۶۲۵	۹۱۱	دانشگاه شهید مدنی آذربایجان	
۱۹۰۴۵				۱۵۹۸۳	۳۰۶۲	دانشگاه شیراز	
۱۳۹۳				۱۳۴۶	۴۷	دانشگاه صنعتی اراک	
۲۹۵۷		۱۰۶۴		۱۷۴۲	۱۵۱	دانشگاه صنعتی ارومیه	
۱۰۲۴۳				۹۴۱۶	۸۲۷	دانشگاه صنعتی اصفهان	
۱۳۵۹۳	۲	۱۰	۳۰	۱۲۳۹۷	۱۱۵۴	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	
۲۴۴۳		۳۵		۲۳۲۶	۸۲	دانشگاه صنعتی بیرجند	
۲۳۵۶		۱		۲۲۱۳	۱۴۲	دانشگاه صنعتی جندی‌شاپور	
۱۸۴۲		۳۸		۱۶۵۳	۱۵۱	دانشگاه صنعتی خاتم‌الانبیاء بهبهان	
۷۴۱۰		۱۷		۶۶۵۷	۷۳۶	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	

دستگاه اجرایی	نام مؤسسه آموزش عالی	متأهل	مجرد	مطلقه	نامشخص	همسر فوت شده	جمع کل
	دانشگاه صنعتی سهند	۷۰۷	۴۶۱۹				۵۳۲۶
	دانشگاه صنعتی سیرجان	۱۷۰	۱۹۲۸				۲۰۹۸
	دانشگاه صنعتی شاهرود	۱۰۹۲	۷۰۰۲		۲۰۷		۸۳۰۱
	دانشگاه صنعتی شریف	۴۷۵	۱۰۲۸۰				۱۰۷۵۵
	دانشگاه صنعتی شیراز	۲۵۰	۱۲۸۹		۱۷		۱۵۵۶
	دانشگاه صنعتی قم	۲۰۶	۱۱۵۹	۴			۱۳۶۹
	دانشگاه صنعتی قوچان	۲۲۰	۱۸۴۷		۳۵۹		۲۴۲۶
	دانشگاه صنعتی کرمانشاه	۱۳۵	۲۰۸۸		۱۲		۲۲۳۵
	دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل	۴۴۸	۴۸۴۶		۴۲		۵۳۳۶
	دانشگاه صنعتی همدان	۹۷	۱۲۶۹		۶۵۰		۲۰۱۶
	دانشگاه علامه طباطبائی	۲۱۰۲	۱۰۰۶۹		۷		۱۲۱۷۸
	دانشگاه علم و صنعت ایران	۱۴۲۱	۱۰۲۹۳		۲		۱۱۷۱۶
	دانشگاه علم و فناوری مازندران	۱۴۳	۳۶۱۵				۳۷۵۸
	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان	۴۹	۲۶۶۶		۸۹۷		۳۶۱۲
	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	۲۵۳	۲۷۶۵				۳۰۱۸
	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان	۹۹۳	۲۸۵۶	۲۳	۱۲۳	۲	۳۹۹۷
	دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر	۱۹۰	۱۶۴۲		۱۴۷۳		۳۳۰۵



جمع کل	همسر فوت شده	نامشخص	مطلقه	مجرد	متاهل	نام مؤسسه آموزش عالی	دستگاه اجرایی
۲۹۴۳۱	۱۲		۹۲	۲۲۴۸۳	۶۸۴۴	دانشگاه فردوسی مشهد	
۱۴۲۹				۱۳۶۹	۶۰	دانشگاه فسا	
۱۱۴۵۴		۲۰۸۹		۶۷۰۹	۲۶۵۶	دانشگاه قم	
۸۵۴۸				۷۱۲۰	۱۴۲۸	دانشگاه کاشان	
۱۰۴۱۰		۳۱۳		۹۰۰۵	۱۰۹۲	دانشگاه کردستان	
۲۹۹۳	۳			۲۴۱۰	۵۸۰	دانشگاه کوثر	
۴۳۲۱		۲۰		۳۸۸۴	۴۱۷	دانشگاه گلستان	
۲۸۵۰	۲	۱۳	۱۲	۲۳۶۹	۴۵۴	دانشگاه گنبد کاووس	
۱۷۰۸۸	۱۱		۹۵	۱۴۹۲۸	۲۰۵۴	دانشگاه گیلان	
۸۶۹۸		۳		۷۳۹۸	۱۲۹۷	دانشگاه لرستان	
۱۲۳۳۶		۷۷		۱۰۴۷۹	۱۷۸۰	دانشگاه مازندران	
۱۴۵۶۲				۱۲۵۳۶	۲۰۲۶	دانشگاه محقق اردبیلی	
۳۴۵۲				۳۲۳۳	۲۱۹	دانشگاه مراغه	
۶۰۳۶		۵۶۹۱		۳۱۳	۳۲	دانشگاه ملایر	
۲۱۵۸	۵		۲۰	۱۶۶۱	۴۷۲	دانشگاه نیشابور	
۲۰۵۶		۴۴۷		۱۳۹۰	۲۱۹	دانشگاه ولایت	
۶۰۶۷		۱۵۶		۵۲۹۱	۶۲۰	دانشگاه ولی‌عصر (عج) رفسنجان	

دستگاه اجرایی	نام مؤسسه آموزش عالی	متأهل	مجرد	مطلقه	نامشخص	همسر فوت شده	جمع کل
	دانشگاه هرمزگان	۸۲۵	۴۴۲۹		۴۵		۵۲۹۹
	دانشگاه هنر	۵۰۴	۴۰۱۱		۴۸		۴۵۶۳
	دانشگاه هنر اسلامی تبریز	۲۵۴	۲۱۴۱	۱۳	۲۷۸	۳	۲۶۸۹
	دانشگاه هنر اصفهان	۲۹۴	۲۴۶۱		۱۵۴		۲۹۰۹
	دانشگاه هنر شیراز	۱۲	۷۰۹				۷۲۱
	دانشگاه یاسوج	۵۸۵	۴۶۸۷		۲۰		۵۲۹۲
	دانشگاه یزد	۱۷۸۱	۱۰۹۸۶		۵۷		۱۲۸۲۴
	سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران	۴۹	۵۹				۱۰۸
	مجتمع آموزش عالی بم	۷۶	۱۰۱۹		۱۱۲		۱۲۰۷
	مجتمع آموزش عالی سراوان	۹۹	۵۱۴		۳۶۶		۹۷۹
	مجتمع آموزش عالی فنی و مهندسی اسفرااین	۷۵	۱۱۷۲				۱۲۴۷
	مرکز آموزش عالی اقلید	۴۴	۵۴۴				۵۸۸
	مرکز آموزش عالی فنی و مهندسی بوئین زهرا	۱۰۵	۲۲۷۶	۲		۱	۲۳۸۴
	مرکز آموزش عالی کاشمر	۷۹	۷۹۴				۸۷۳
	مرکز آموزش عالی گناباد	۱۷	۱۸۶۵	۱			۱۸۸۳
	مرکز آموزش عالی محلات	۵	۵۰۲		۶۴		۵۷۱
	مرکز آموزش عالی ممسنی	۱۱	۱۹۶				۲۰۷

جمع کل	همسر فوت شده	نامشخص	مطلقه	مجرد	متاهل	نام مؤسسه آموزش عالی	دستگاه اجرایی
۱۰۳۵			۵	۸۳۸	۱۹۲	مرکز تحصیلات تکمیلی در علوم پایه زنجان	
۶				۵	۱	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور	
۱					۱	مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری	
۱۶				۷	۹	مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران	
۵۱				۳۶	۱۵	مؤسسه پژوهشی علوم و فناوری رنگ و پوشش	
۱۰				۲	۸	مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی	
۶۸۴۰۷۳	۵۳	۳۷۵۱۸	۳۷۷	۵۵۲۲۲۰	۹۳۹۰۵	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری- جمع	

جدول ۲ پیوست. تعداد و پیشرفت فیزیکی خوابگاه‌های متأهلین در حال ساخت

ردیف	کد دستگاه اصلی	نام دستگاه اصلی	نام پروژه	زیربنا (متر مربع)	تعداد واحد	درصد پیشرفت فیزیکی
۱	۱۱۳۵۷۰	دانشگاه قم	احداث خوابگاه متأهلین- بلوک ۲	۱۰۵۰۰	۱۵۰	۱۰
۲	۱۱۴۵۰۰	دانشگاه تهران	بازسازی خوابگاه متأهلین بلوک ۴	۲۷۰۰	۴۶	۶۳
۳	۱۱۴۵۰۰	دانشگاه تهران	احداث خوابگاه متأهلین	۲۵۰۰۰	۵۰۰	۱
۴	۱۱۴۵۰۴	پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست فناوری	احداث خوابگاه متأهلین	۳۵۰۰	۵۰	۳
۵	۱۱۴۵۰۵	دانشگاه تهران- پردیس کشاورزی و منابع طبیعی کرج	احداث خوابگاه متأهلین	۵۰۶۴	۶۱	۱
۶	۱۱۴۶۰۰	دانشگاه شهید بهشتی	احداث خوابگاه متأهلین	۱۷۵۰۰	۲۵۰	۵/۱
۷	۱۱۴۸۰۰	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)	احداث خوابگاه متأهلین	۳۶۰۰	۴۴	۳۰
۸	۱۱۴۸۰۰	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)	احداث خوابگاه متأهلین	۳۵۰۰	۵۰	۵/۱
۹	۱۱۵۰۰۰	دانشگاه بوعلی سینا	احداث خوابگاه متأهلین	۵۸۸۰	۸۴	۱
۱۰	۱۱۵۱۰۰	دانشگاه شیراز	احداث خوابگاه متأهلین (بنیاد خیریه ناسوتی فر)	۶۳۳۲	۶۷	۴۹
۱۱	۱۱۵۱۰۰	دانشگاه شیراز	احداث خوابگاه متأهلین	۸۴۰۰	۱۲۰	۱
۱۲	۱۱۵۱۰۰	دانشگاه شیراز	احداث خوابگاه متأهلین	۸۴۰۰	۱۲۰	۱
۱۳	۱۱۵۴۰۰	دانشگاه صنعتی اصفهان	تکمیل و توسعه خوابگاه‌های متأهلین ۳۲ واحدی	۲۵۰۰	۳۲	۵۳
۱۴	۱۱۵۴۵۰	دانشگاه شهرکرد	احداث خوابگاه متأهلین	۴۳۰۰	۶۰	۳
۱۵	۱۱۵۵۰۰	دانشگاه فردوسی مشهد	احداث خوابگاه متأهلین	۲۷۵۰۰	۵۰۰	۲
۱۶	۱۱۵۵۰۶	دانشگاه تربت حیدریه	احداث خوابگاه متأهلین	۲۲۰۰	۳۴	۱۵



ردیف	کد دستگاه اصلی	نام دستگاه اصلی	نام پروژه	زیربنا (مترمربع)	تعداد واحد	درصد پیشرفت فیزیکی
۱۷	۱۱۶۰۰۰	دانشگاه تبریز	احداث خوابگاه متاهلین خاوران بلوک‌های ۱ و ۲	۹۵۰۰	۱۲۰	۵۰
۱۸	۱۱۶۰۰۰	دانشگاه تبریز	احداث خوابگاه متاهلین خاوران بلوک‌های ۳ و ۴	۹۵۰۰	۱۲۰	۲
۱۹	۱۱۶۰۰۱	دانشگاه بناب	احداث خوابگاه متاهلین	۲۱۰۰	۳۰	۱۳
۲۰	۱۱۶۰۰۲	دانشگاه محقق اردبیلی	احداث خوابگاه متاهلین- بلوک ۲	۱۵۰۰	۲۸	۳۸
۲۱	۱۱۶۰۰۲	دانشگاه محقق اردبیلی	احداث خوابگاه متاهلین- خیرساز	۲۰۰۰	۳۰	۸
۲۲	۱۱۶۰۰۴	دانشگاه مراغه	احداث خوابگاه متاهلین	۲۱۰۰	۳۰	۱۲
۲۳	۱۱۶۵۰۰	دانشگاه اصفهان	احداث خوابگاه متاهلین	۲۵۰۰۰	۲۶۰	۴۴
۲۴	۱۱۷۰۰۰	دانشگاه شهید چمران اهواز	احداث خوابگاه متاهلین	۱۸۲۰	۲۶	۰
۲۵	۱۱۷۱۰۰	دانشگاه گیلان	احداث خوابگاه متاهلین کوی وحدت	۲۱۰۰	۳۰	۲
۲۶	۱۱۷۲۰۰	دانشگاه لرستان	احداث خوابگاه متاهلین شماره ۲	۳۲۰۰	۵۲	۵۴
۲۷	۱۱۷۲۰۰	دانشگاه لرستان	احداث خوابگاه متاهلین شماره ۱	۲۱۰۰	۳۰	۲
۲۸	۱۱۷۵۰۵	دانشگاه صنعتی سیرجان	احداث خوابگاه متاهلین قائم ۳	۱۷۶۳	۲۰	۶۱
۲۹	۱۱۷۵۰۵	دانشگاه صنعتی سیرجان	احداث خوابگاه متاهلین جدید (۱۲ واحدی)	۷۰۰	۱۲	۵۰
۳۰	۱۱۸۰۰۰	دانشگاه رازی	احداث خوابگاه متاهلین	۴۵۰۰	۶۸	۳۵
۳۱	۱۱۸۰۰۰	دانشگاه رازی	احداث خوابگاه متاهلین	۵۵۸۰	۵۴	۸۷
۳۲	۱۱۸۰۰۰	دانشگاه رازی	احداث خوابگاه متاهلین	۶۵۰۰	۱۰۰	۱
۳۳	۱۱۸۱۰۰	دانشگاه کردستان	احداث خوابگاه متاهلین	۶۳۰۰	۹۰	۱
۳۴	۱۱۸۵۰۰	دانشگاه علامه طباطبائی	احداث خوابگاه متاهلین	۴۵۰۰	۱۰۷	۴۳

ردیف	کد دستگاه اصلی	نام دستگاه اصلی	نام پروژه	زیر بنا (مترمربع)	تعداد واحد	درصد پیشرفت فیزیکی
۳۵	۱۱۹۰۰۰	دانشگاه سیستان و بلوچستان	احداث خوابگاه متأهلین- بلوک ۱	۲۱۰۰	۳۰	۱۳
۳۶	۱۱۹۰۰۰	دانشگاه سیستان و بلوچستان	احداث خوابگاه متأهلین- بلوک ۲	۲۱۰۰	۳۰	۱۴
۳۷	۱۱۹۰۰۰	دانشگاه سیستان و بلوچستان	احداث خوابگاه متأهلین- بلوک ۳	۸۰۰۰	۷۰	۵۶
۳۸	۱۱۹۰۰۲	مجتمع آموزش عالی سراوان	احداث خوابگاه متأهلین	۱۴۰	۲	۸۷
۳۹	۱۱۹۲۰۰	دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار	تکمیل خوابگاه متأهلین	۱۸۵۰	۳۰	۳۶
۴۰	۱۱۹۵۰۰	دانشگاه مازندران	احداث خوابگاه متأهلین	۲۱۰۰	۳۰	۱۲
۴۱	۱۱۹۵۰۰	دانشگاه مازندران	احداث خوابگاه متأهلین	۷۰۰۰	۱۰۰	۵/۱
۴۲	۱۱۹۵۰۳	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	احداث خوابگاه متأهلین شهید شهریار	۹۳۰	۱۲	۳۶
۴۳	۱۱۹۶۰۰	دانشگاه یزد	احداث خوابگاه متأهلین- بلوک ۲	۲۶۷۰	۳۳	۶۰
۴۴	۱۱۹۶۰۰	دانشگاه یزد	احداث خوابگاه متأهلین- بلوک ۳	۲۳۰۰	۳۳	۳۸
۴۵	۱۱۹۶۰۰	دانشگاه یزد	احداث خوابگاه متأهلین- بلوک ۴	۲۳۰۰	۳۳	۳۸
۴۶	۱۱۹۶۰۰	دانشگاه یزد	احداث خوابگاه متأهلین	۲۱۰۰۰	۳۰۰	۴
۴۷	۱۱۹۶۰۰	دانشگاه یزد	احداث خوابگاه متأهلین	۱۴۰۰۰	۲۰۰	۱
۴۸	۱۱۹۶۰۴	دانشگاه میبد	احداث خوابگاه متأهلین	۱۱۲۰	۱۶	۶۲
۴۹	۱۱۹۶۰۶	دانشگاه اردکان	احداث خوابگاه متأهلین	۱۱۲۰	۱۶	۱۰
۵۰	۱۲۰۰۰۰	دانشگاه خوارزمی	احداث خوابگاه متأهلین	۱۱۳۴	۳۲	۴۲
۵۱	۱۲۰۰۰۰	دانشگاه خوارزمی	احداث خوابگاه متأهلین	۳۵۰۰۰	۵۰۰	۵/۱
۵۲	۱۲۰۰۰۴	دانشگاه اراک	احداث خوابگاه متأهلین	۲۱۰۰	۳۰	۴



ردیف	کد دستگاه اصلی	نام دستگاه اصلی	نام پروژه	زیربنا (مترمربع)	تعداد واحد	درصد پیشرفت فیزیکی
۵۳	۱۲۰۱۰۰	دانشگاه شاهد	احداث خوابگاه متاهلین	۲۱۰۰	۳۰	۳
۵۴	۱۲۱۰۰۰	دانشگاه تربیت مدرس	بازسازی خوابگاه متاهلین موسی نژاد	۳۳۸۰	۴۹	۷۶
۵۵	۱۲۲۰۰۰	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	احداث خوابگاه متاهلین	۴۲۰۰	۶۰	۳
۵۶	۱۲۲۰۰۱	دانشگاه تفرش	احداث خوابگاه متاهلین- بلوک ۲	۲۱۰۰	۳۰	۴
۵۷	۱۲۲۵۰۰	دانشگاه ارومیه	احداث خوابگاه متاهلین	۴۱۷۷	۵۴	۱۷
۵۸	۱۲۲۶۰۰	دانشگاه ایلام	احداث خوابگاه متاهلین	۲۱۰۰	۳۰	۳
۵۹	۱۲۲۶۰۰	دانشگاه ایلام	احداث خوابگاه متاهلین	۲۱۰۰	۳۰	۵/۱
۶۰	۱۲۲۷۰۰	دانشگاه صنعتی سهند	احداث خوابگاه متاهلین	۲۱۰۰	۳۰	۵
۶۱	۱۲۲۸۰۰	دانشگاه هرمزگان	احداث خوابگاه متاهلین	۴۲۰۰	۶۰	۵
۶۲	۱۲۳۰۰۰	دانشگاه علم و صنعت ایران	احداث خوابگاه متاهلین	۴۲۰۰	۶۰	۵/۱
۶۳	۱۲۳۰۰۶	دانشگاه صنعتی اراک	احداث خوابگاه متاهلین	۳۷۵۲	۴۶	۴
۶۴	۱۲۳۰۰۷	دانشگاه علم و فناوری مازندران (بهشهر)	احداث خوابگاه متاهلین	۴۲۰	۹	۲۶
۶۵	۱۲۳۰۰۷	دانشگاه بیرجند	احداث خوابگاه متاهلین- بلوک ۱	۷۰۰	۱۲	۵۵
۶۶	۱۲۳۰۰۷	دانشگاه علم و فناوری مازندران (بهشهر)	احداث خوابگاه متاهلین- بلوک ۳	۷۰۰	۱۲	۵۰
۶۷	۱۲۳۰۰۷	دانشگاه علم و فناوری مازندران (بهشهر)	احداث خوابگاه متاهلین- بلوک ۴	۷۰۰	۱۲	۵۰
۶۸	۱۲۳۰۰۷	دانشگاه علم و فناوری مازندران (بهشهر)	احداث خوابگاه متاهلین	۷۰۰	۱۲	۳۸
۶۹	۱۲۳۲۰۰	دانشگاه یاسوج	احداث خوابگاه متاهلین- بلوک ۱	۲۴۰۰	۳۵	۱۲
۷۰	۱۲۳۲۰۰	دانشگاه یاسوج	احداث خوابگاه متاهلین- بلوک ۳	۲۴۰۰	۳۵	۱

ردیف	کد دستگاه اصلی	نام دستگاه اصلی	نام پروژه	زیربنا (مترمربع)	تعداد واحد	درصد پیشرفت فیزیکی
۷۱	۱۲۳۳۰۰	دانشگاه بجنورد	احداث خوابگاه متأهلین	۲۱۰۰	۳۰	۱
۷۲	۱۲۶۲۰۰	دانشگاه صنعتی شاهرود	احداث خوابگاه متأهلین	۴۲۰۰	۶۰	۱
۷۳	۱۲۶۳۰۰	دانشگاه زنجان	احداث خوابگاه متأهلین	۲۶۵۰	۴۵	۲۹
۷۴	۱۲۶۴۰۰	دانشگاه سمنان	احداث خوابگاه متأهلین	۸۹۰۰	۱۳۶	۵/۱
۷۵	۱۲۶۵۰۰	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان	احداث خوابگاه متأهلین	۴۰۰۰	۵۸	۵۸
۷۶	۱۲۷۱۰۰	دانشگاه ولی‌عصر (عج) رفسنجان	احداث خوابگاه متأهلین	۸۰۰	۱۸	۷۵



جدول ۳ پیوست. جدول عملکرد بند «الف» تبصره «۹» قانون بودجه ۱۴۰۲ و ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

ردیف	نام استان	عنوان دستگاه اجرایی	درآمد اختصاصی وصولی	اعتبارات تملک‌داری	اعتبار قابل اختصاص			اعتبار اختصاص یافته			منابع اختصاص یافته به خوابگاه‌های متاهلی			
					جمع	۱۰٪ اعتبارات تملک‌داری	۱۰٪ درآمد وصولی	جمع	اعتبارات تملک‌داری	درآمد اختصاصی وصولی	احداث	تکمیل	تجهیز	جمع
۱	مرکزی	دانشگاه صنعتی اراک	۱۴۳۰۱۳	۳۵۷۴۰	۱۴۳۰۱	۳۵۷۴	۱۷۸۷۵	۷۰۰۰	۳۵۷۴	۱۰۵۷۴	۰	۴۵۷۴	۶۰۰۰	۱۰۵۷۴
۲		دانشگاه تفرش	۶۰۷۵۶	۴۳۷۱۰	۶۰۷۶	۴۳۷۱	۱۰۴۴۷	۰	۴۳۷۱	۴۳۷۱	۰	۴۳۷۱	۰	۴۳۷۱
۳	گیلان	دانشگاه گیلان	۷۰۱۶۳۹	۴۱۰۵۲۰	۷۰۱۶۳	۴۱۰۵۲	۱۱۱۲۱۵	۳۵۰۰۰	۵۶۳۱۳	۹۱۳۱۳	۰	۰	۹۱۳۱۳	
۴	مازندران	دانشگاه علم و فناوری مازندران	۶۱۷۶۹	۳۲۰۰۱۰	۶۱۷۷	۳۲۰۰۱	۳۸۱۷۸	۰	۳۲۰۰۱	۳۲۰۰۱	۳۲۰۰۱	۰	۰	۳۲۰۰۱
		دانشگاه علوم کشاورزی ساری	۲۲۰۷۸۶	۳۰۴۹۸۹	۲۲۰۷۹	۳۰۴۹۹	۵۲۵۷۸	۲۲۰۷۹	۳۰۴۹۹	۵۲۵۷۸	۰	۵۲۵۷۸	۰	۵۲۵۷۸

مصداق مصرف	منابع اختصاص یافته به خوابگاه‌های متأهلی				اعتبار اختصاص یافته			اعتبار قابل اختصاص			اعتبارات تملک‌داری	درآمد اختصاصی وصولی	عنوان دستگاه اجرایی	نام استان	ردیف
	جمع	تجهیز	تکمیل	احداث	جمع	اعتبارات تملک‌داری	درآمد اختصاصی وصولی	جمع	% اعتبارات تملک‌داری	% درآمد اختصاصی وصولی					
پرداخت صورت حساب وضعیت بیمانکاران	۱۰۰۰۰۰	۰	۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۰	۱۱۱۴۶۱۳	۱۵۲۳۳۰	۹۶۲۲۸۳	۱۵۲۳۳۰۵	۹۶۲۲۸۳	دانشگاه تبریز	آذربایجان شرقی	۵
	۴۰۰۰۰	۰	۰	۴۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	۰	۳۱۴۳۱	۲۲۷۸۰	۸۶۵۱	۲۲۷۷۹۹	۸۶۵۱۱	دانشگاه هنر		
پرداخت صورت وضعیت بیمانکاران	۸۷۰۰۸		۰	۸۷۰۸	۸۷۰۸	۰	۸۷۰۸	۳۴۹۱۱	۲۱۰۰۶	۱۳۹۰۵	۲۱۰۰۵۹	۱۳۹۰۴۹	دانشگاه مراغه		
پرداخت صورت وضعیت بیمانکاران	۷۲۱۵۶	۰	۰	۷۲۱۵۶	۷۲۱۵۶	۳۹۷۶۶	۳۲۳۹۰	۴۳۴۲۴	۳۸۳۵۸	۵۰۶۶	۳۸۳۵۸۹	۵۰۶۶۶	دانشگاه بناب		
پرداخت صورت وضعیت بیمانکاران	۲۱۰۰۰	۰	۰	۲۱۰۰۰	۲۱۰۰۰	۲۱۰۰۰	۰	۷۲۲۰۴	۳۷۹۷۱	۳۴۲۳۳	۳۷۹۷۱۵	۳۴۲۳۳۱	دانشگاه سهند		
احداث خوابگاه متأهلین	۲۸۹۸۹۱	۰	۰	۲۸۹۸۹۱	۲۸۹۸۹۱	۱۸۵۸۹۱	۱۰۴۰۰۰	۱۸۵۴۸۵	۸۱۷۰۰	۱۰۳۷۸۵	۸۱۷۰۰۰	۱۰۳۷۸۵۶	دانشگاه ارومیه	آذربایجان غربی	۶



مصادیق مصرف	منابع اختصاص یافته به خوابگاه‌های متاهلی				اعتبار اختصاص یافته			اعتبار قابل اختصاص			اعتبارات تملک‌دارایی	درآمد اختصاصی وصولی	عنوان دستگاه اجرایی	نام استان	ردیف
	جمع	تجهیز	تکمیل	احداث	جمع	اعتبارات تملک‌دارایی	درآمد اختصاصی وصولی	جمع	% اعتبارات تملک‌دارایی	% درآمد اختصاصی وصولی					
تکمیل خوابگاه متاهلین دانشگاه شهید باهنر	۹۹۰۹۴	۰	۹۹۰۹۴	۰	۹۹۰۹۴	۱۳۰۹۴	۸۶۰۰۰	۹۹۰۹۴	۱۳۰۹۴	۸۶۰۰۰	۱۳۰۹۴۰	۸۶۰۰۰۰	دانشگاه شهید باهنر کرمان	کرمان	۷
تکمیل خوابگاه متاهلین دانشگاه سیرجان	۱۹۳۰۰	۰	۱۹۳۰۰	۰	۱۹۳۰۰	۱۲۸۰۰	۶۵۰۰	۱۹۳۰۰	۱۲۸۰۰	۶۵۰۰	۱۲۸۰۰۰	۶۵۰۰۰	دانشگاه صنعتی سیرجان		
تجهیز خوابگاه متاهلین شهرک دوستی	۶۵۹۸	۶۵۹۸	۰	۰	۶۵۹۸	۳۹۰۰	۲۶۹۸	۶۵۹۸	۳۹۰۰	۲۶۹۸	۳۹۰۰۰	۲۶۹۸۰	مجتمع آموزش عالی یم		
تجهیز خوابگاه متاهلین	۷۶۰۰	۷۶۰۰	۰	۰	۷۶۰۰	۲۱۰۰	۵۵۰۰	۷۶۰۰	۲۱۰۰	۵۵۰۰	۲۱۰۰۰	۵۵۰۰۰	دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی کرمان		
احداث خوابگاه متاهلین دانشگاه جیرفت	۳۸۵۶۰	۰	۰	۳۸۵۶۰	۳۸۵۶۰	۱۸۵۶۰	۲۰۰۰۰	۳۷۹۷۵	۱۸۵۶۰	۱۹۴۱۵	۱۸۵۶۰۰	۱۹۴۱۵۱	دانشگاه جیرفت		
احداث خوابگاه متاهلین طوبی	۳۷۹۷۰	۰	۰	۳۷۹۷۰	۳۷۹۷۰	۱۵۳۷۰	۲۲۶۰۰	۳۷۹۷۰	۱۵۳۷۰	۲۲۶۰۰	۱۵۳۷۰۰	۲۲۶۰۰۰	دانشگاه ولی‌عصر (عج) رفسنجان		

مصداق مصرف	منابع اختصاص یافته به خوابگاه‌های متأهلی				اعتبار اختصاص یافته			اعتبار قابل اختصاص			اعتبارات تملک‌داری	درآمد اختصاصی وصولی	عنوان دستگاه اجرایی	نام استان	ردیف
	جمع	تجهیز	تکمیل	احداث	جمع	اعتبارات تملک‌داری	درآمد اختصاصی وصولی	جمع	% اعتبارات تملک‌داری	% درآمد اختصاصی وصولی					
تعمیر خوابگاه متأهلین	۱۰۰۰	۰	۱۰۰۰	۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۰	۲۵۴۶۲۹	۷۰۸۴	۲۴۷۵۴۵	۷۰۸۴۶	۲۴۷۸۴۵۰	دانشگاه فردوسی مشهد	خراسان رضوی	۸
احداث خوابگاه	۱۱	۰	۰	۱۱	۱۰۹۸۳	۱۰۹۸۳	۰	۱۵۹۲۴	۱۰۹۸۳	۴۹۴۱	۱۰۹۸۳۰	۴۹۴۱۷	دانشگاه نیشابور		
مطالعات، طرح نقشه و احداث	۶۱۵۰	۰	۰	۶۱۵۰	۶۱۵۰	۰	۶۱۵۰	۲۹۶۴۸	۲۰۷۵۵	۸۸۹۳	۲۰۷۵۵۰	۸۸۹۲۵	دانشگاه صنعتی قوچان		
احداث خوابگاه	۱۸۱۰۰	۰	۰	۱۸۱۰۰	۱۸۱۰۰	۹۷۰۰	۸۴۰۰	۱۸۱۰۰	۹۷۰۰	۸۴۰۰	۹۷۳۵۰	۸۴۰۰۰	دانشگاه تربت حیدریه		
مطالعات، طرح نقشه و احداث	۴۰۰۰	۰	۰	۴۰۰۰	۴۰۰۰	۰	۴۰۰۰	۳۶۲۱	۰	۳۶۲۱	۰	۳۶۲۱۴	دانشگاه گناباد		
پرداخت هزینه‌های نقشه‌کشی و پیش‌پرداخت	۲۱۷۹۵	۰	۰	۲۱۷۹۵	۲۱۷۹۵	۲۰۰۰	۱۹۷۹۵	۱۲۸۶۸۲	۶۸۳۳۵	۶۰۳۴۷	۶۸۳۳۵۲	۶۰۳۴۷۵	دانشگاه ایلام	ایلام	۹
تجهیز و تعمیر	۷۷۶۰	۶۳۶۹	۸۸۹۰	۰	۱۵۲۵۹	۷۴۹۹	۷۷۶۰	۱۵۲۵۹	۷۴۹۹	۷۷۶۰	۷۴۹۹۷	۷۷۶۰۰	دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان	زنجان	۱۰
پرداخت به پیمانکاران طرف قرارداد	۴۰۰۰۰	۰	۴۰۰۰۰	۰	۴۰۰۰۰	۰	۴۰۰۰۰	۱۰۲۳۳۸	۸۰۹۹۸	۲۱۳۴۰	۸۰۹۹۸۱	۲۱۳۴۰۰	دانشگاه یاسوج	کهگیلویه و بویر احمد	۱۱



ردیف	نام استان	عنوان دستگاه اجرایی	درآمد اختصاصی وصولی	اعتبارات تملک‌دارایی	اعتبار قابل اختصاص			اعتبار اختصاص یافته			منابع اختصاص یافته به خوابگاه‌های متاهلی			
					جمع	۱۰٪ اعتبارات تملک‌دارایی	۱۰٪ درآمد وصولی	جمع	اعتبارات تملک‌دارایی	درآمد اختصاصی وصولی	احداث	تکمیل	تجهیز	جمع
۱۲	سمنان	دانشگاه سمنان	۴۶۲۹۵۸	۴۸۰۹۲۸	۹۴۳۸۹	۴۸۰۹۳	۴۶۲۹۶	۹۴۳۸۹	۴۸۰۹۳	۴۶۲۹۶	۵۰۰۰۰	۲۸۰۰۰	۱۶۳۸۹	۹۴۳۸۹
		دانشگاه دامغان	۱۳۶۴۱۳	۳۵۶۲۹۶	۴۹۲۷۰	۳۵۶۲۹	۲۸۱۰۴	۲۸۱۰۴	۵۶۲۸۳	۲۸۱۰۴	۰	۲۸۱۰۴	۲۸۱۰۴	۵۶۲۸۳
۱۳	یزد	دانشگاه یزد	۵۸۷۳۵۰	۵۳۲۲۹۰	۱۱۱۹۶۴	۵۳۲۲۹	۵۸۷۳۵	۱۱۱۹۶۴	۵۳۲۲۹	۵۸۷۳۵	۶۷۱۷۸	۴۴۷۸۶	۰	۱۱۱۹۶۴
		دانشگاه میبد	۵۹۱۷۵	۷۳۹۷۱	۱۳۳۱۴	۷۳۹۷	۱۸۸۵۲	۱۲۹۷۶	۳۱۸۲۸	۱۲۹۷۶	۱۳۸۴۵	۱۷۹۸۳	۰	۳۱۸۲۸
		دانشگاه اردکان	۵۷۷۵۶	۱۳۳۰۰۰	۱۹۰۷۶	۱۳۳۰۰	۱۵۰۰۰	۲۰۰۰۰	۳۵۰۰۰	۳۵۰۰۰	۰	۳۵۰۰۰	۰	۳۵۰۰۰
		دانشگاه محقق اردبیلی	۲۴۲۵۰۰	۳۲۰۹۲۰	۵۶۳۴۲	۳۲۰۹۲	۸۰۰۰۰	۳۲۰۹۲	۱۱۲۰۹۲	۳۲۰۹۲	۰	۱۱۲۰۹۲	۰	۱۱۲۰۹۲
۱۵	قزوین	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)	۲۴۷۹۵۴	۳۵۶۸۱۰	۶۰۴۷۶	۳۵۶۸۱	۰	۲۵۸۹۰	۲۵۸۹۰	۰	۰	۰	۲۵۸۹۰	
۱۶	خراسان شمالی	دانشگاه بجنورد	۱۷۶۳۰۲	۵۸۵۱۹۶	۷۶۱۴۹	۵۸۵۱۹	۱۷۶۳۰	۷۹۳۴۴	۵۸۵۱۹	۲۰۸۲۵	۷۹۳۴۴	۰	۰	۷۹۳۴۴
		دانشگاه کوثر	۲۱۵۵۳	۱۷۲۷۸۷	۱۹۴۳۴	۱۷۲۷۹	۲۱۵۵	۱۷۲۷۹	۱۹۴۳۴	۲۱۵۵	۰	۱۹۴۳۴	۰	۱۹۴۳۴
		مجتمع آموزش عالی اسفراین	۳۰۹۰۲	۲۸۴۳۷	۵۹۳۳	۲۸۴۳	۲۹۸۰	۲۹۸۰	۵۶۶۴	۲۶۸۴	۰	۲۹۸۰	۰	۵۶۶۴



مصادیق مصرف	منابع اختصاص یافته به خوابگاه‌های متاهلی				اعتبار اختصاص یافته			اعتبار قابل اختصاص			اعتبارات تملک‌دارایی	درآمد اختصاصی وصولی	عنوان دستگاه اجرایی	نام استان	ردیف
	جمع	تجهیز	تکمیل	احداث	جمع	اعتبارات تملک‌دارایی	درآمد اختصاصی وصولی	جمع	۱۰٪ اعتبارات تملک‌دارایی	۱۰٪ درآمد اختصاصی وصولی					
احداث و تجهیز خوابگاه متاهلین	۵۲۲۹۰	۲۲۲۹۰	۰	۳۰۰۰۰	۵۲۲۹۰	۱۴۰۴۴	۳۸۲۴۶	۸۷۱۴۸	۴۸۴۵۰	۳۸۶۹۸	۴۸۴۵۰۰	۳۸۶۹۷۸	دانشگاه بیرجند	خراسان جنوبی	۱۷
	۱۷۳۳۰۰۸	۲۱۳۳۱۲	۳۴۲۹۹۰	۱۱۰۵۹۰۵	۱۶۷۳۱۷۹	۸۳۳۴۰۶	۷۴۹۷۷۳	۳۰۸۲۵۹۴	۱۰۸۹۳۳۲	۱۹۹۳۲۶۲	۱۰۸۹۳۷۱۷	۱۱۲۷۵۱۱۲	مجموع اعتبارات تخصیص یافته		

منابع و مأخذ



- [۱] گزارش «شاخص‌های کلان اقتصادی و اجتماعی کل کشور»، مرکز آمار ایران، ۱۴۰۳.
- [۲] پاک‌نژاد، نوید. «تحلیل سیاست‌های مسکن در برنامه‌های پنج‌ساله توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و رهنمودهایی برای برنامه هفتم توسعه»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۴۰۲.
- [۳] فرحزادی، مهدی. «گزارش و تحلیل قدرت خرید و زمان انتظار برای خانه‌دار شدن، ۱۴۰۰-۱۳۹۴»، مرکز آمار ایران.
- [۴] قانون تسهیل ازدواج جوانان ۱۳۸۴/۱۰/۷.
- [۵] مصوبه نقشه مهندسی فرهنگی کشور، ۱۳۹۲.
- [۶] قانون برنامه ششم توسعه، ۱۳۹۶.
- [۷] «پاسخ مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به نامه مرکز پژوهش‌ها به شماره ۴۶۸۱/۱۶۲۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۳/۵/۱۳».
- [۸] مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام <https://ur.isc.ac/Home/RankIranUniv>
- [۹] پاسخ صندوق رفاه دانشجویان به نامه مرکز پژوهش‌ها در سال ۱۴۰۳.
- [۱۰] «پاسخ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به شماره ۱۱/۳۵۷۸۱ مورخ ۱۴۰۳/۲/۱۹ به نامه مرکز پژوهش‌ها به شماره ۹۹۳/۱۱۰۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۳/۲/۹».
- [۱۱] دیوان محاسبات، گزارش‌های تفریغ بودجه سال ۱۴۰۲ <https://www.dmk.ir/page-Index/fa>
- [۱۲] «صندوق رفاه دانشجویان» <https://swf.ir/fa/regulation/category/۲/>.

گزیده سیاستی

از جمله چالش‌های پیش‌روی تحقق ماده (۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت می‌توان به فقدان منابع پایدار جهت تأمین اعتبارات مورد نیاز احداث و بازسازی خوابگاه‌های متاهلین و ضعف در نظام استخراج آمار متاهلین و فقدان آیین‌نامه در خصوص چگونگی واگذاری خوابگاه‌ها اشاره کرد.



مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir